

ԲԱՏՆԻԻՄԱ

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՖԵՆՆԻ ՎԷ ՄԻՅԱՍԻ
ՀԱՖԹԱԼԸԳ ՂԱԶԵԹԱ

ՃԻԼՏ I

ԻՍԹԱՆՊՕԼ, ՅՈՒՆՎԱՐ 14, 1911.

ՆՕ 3

ՊԻԼՃԻՒՐԼԷ ԳԱՐԻՅՈՒՆ Ը ՔԻՐԱՄԸՆ ՍԱԼ Ը ՃԵՏԻՏԻՆԻ ՎԷ ԾՆՈՒՆԴ ԵՍԻԹՈՒՍԸՆԸ ԹԷՊՐԻՔ ԷՏԵՐ ԻԶ

ՊԵՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍ

ԱՆՎԱԼ Ը ՀԱԶԸՐԷ

Իքթիհաս վե Թերագգը ժրդասը.—
Թանին կէչէն կիւնքի նուսիսինսէ Իթ-
թիհաս վե Թերագգը ժրդասընըն պիր
իծթիմաընտա Թալաթ վե ճավիտ պէյլէր
հագգընտա էքսէրիյէթ Ի ազիմէ իլէ էմ-
նիյէթ րէյի վէրիլիյինի պէյան էաէրէք,
պու կիւն ֆըրգա Ի մէգըլընին հէր զէ-
մանքինտէն գավի պիր հալտէ պուլուն-
տուլունու իտտիա էյլէմիլ տիր: Վագասա
պու կիւնքիտէ կէրէք Փարլամէնթտէ կէ-
րէք մաթպուլաթտա Գապինէնին պազը
ազալարը, խուսուտա Թալաթ պէյ իւզէրինէ
հիւճիւմլէր վուգու պուլմուլ վէ հաթթա
Գապինէտէն սուգուլթարընըր Թախմին է-
տէնլէր տէ պուլունմուլ իսէ տէ, շու հալ-
տա շիմտիլէք քէնտի մէվգիլէրէնի Թէէմին
էյլէմիլ օլտուլար: Պու կիւն իտարէ Ի հիւ-
քիւմէթ Ի. վէ Թ. ֆըրգասըն էէտինտէ օլտու-
լու սէպէպտէն մէգըլը ֆըրգասըն ահվալը
վէ մէվգիի ումուլ էհալիմիլ իչիւն փէք
պէօյլէք էհէմիլիյէթի հայիլ պիր մէսէլէ
տիր: Վագասա ֆըրգա Ի մէգըլընին մէս-
լէյինէ տաիր սէրտ էտիլէն պազը մուս-
իւզէլէրէ հալա գանասաթպաիւ ճէվապար

վէրիլէմէմիլ իսէ տէ, պու կիւն ֆըրգա Ի
մէգըլընին էախտա անըն Թարաֆընտան
տուրան Գապինէնին սուգուլթու (տիւ-
չիւչիւ) մէմլէքէթ իչիւն պիր պէրէքէթ օլ-
մայաճաղը պէտիհի տիր: Պիր հէյէթտէ
գապիլ Ի Թէնգիտ ահվալըն պուլունմասը
մուլթալա օ հէյէթին սուգուլթունու ի-
ճապ էթմէլ: Պախուսու օ ֆըրգա էա
հէյէթին եէրինի Թուլաճագ վէ եթկին
պիր վիօղրամա մալիք տիկէր ֆըրգա էա
հէյէթ մէյոտանտա պուլունմասըգճա մէվ-
ճուս օլան հէյէթին տէվամը էն խայրլար
տըր: Պինաէն ալէյհ գուսուլթարընա րազ-
մէն Ի. վէ Թ. ֆըրգասընըն վէ գապինէ-
նին տէվամը վէ էհալի Թարաֆընտան
Թէչվիլ էտիլմէսի լազըմ տըր:

Ազգ. Ժողովըն սօն իմքիւմար.— Ազգ.
Ժողովըն կէչէն ճիւմա կիւնիւնտէ վուգու
պուլան իծթիմաըն պազը ճիհէթլէրճէ շա-
յանը տիլգաթ տըր: Ազալիյէթտէն հիլ
քիւմէ հազըր պուլունմասըղը սէպէպտէն
էքսէրիյէթ հասըլ օլմամըլ տըր: Մէճիւ
րէսմէն քիւշատ օլունուպ իչէ պաշլանըլտը-
ղընտա, Փաթրիք վէրիլի Տ. Ղեւոնդ Վրդ.
խամինի տէֆթէրէ գայտ էթմէքտէն իմթի-
նա էյլէմիլ տիր: Մէճիւին Թախթը միւ-
թալապայա ալարըլ մէսէլէլէրտէն պիրինճիսի
Ս. Փաթրիլին պիր մէքթուպը օլմուլ օլուպ,

անտէ միւշարիւէյհին՝ մէծիսին կէչէն իծթի-
մատաքի գարարընըն իծրասընա, եանի Դի-
ւանըն հիւքիւմէթէ թաստիգ էթտիրիւմէ-
սինէ րազի օլամայաճաղընըն սէպէպլէրի
իրայէ էտիւմիշ տիր։ Պու ճէվապ իւզէրինէ
միւղաքէրաթ ճէրէյան էտիւպ նիհայէթ ա-
նըն գանաաթպախշ օլմատըղը սէպէպտէն
Դիւանըն հիւքիւմէթէ թաստըգ էթտիրմէ-
սի Ս. Փաթրիգտէն թէքրարէն թալէպ էտիւ-
մէսի Չ րէյէ գարչը 52 րէյ իլէ գարարկիր
օլմուշ տըր։ Շու հալտա Ազգ. Ժողովըն իշ-
լէրի զայր ի մուայէն վէ փէք նախօշ պիր
մէվգիտէ պուլունմադտա տըր։ Պու տէֆա
մէծիսին իծթիմաըն էանասընտա հավլուտա
էհալիտէն պիր իզտիհամըն պուլունմամաը
օ նիւմայիլէրին մուխալիֆ թարաֆտան
թէրթիւպ էտիւմիշ օլտուղունը կէօսթէրմիշ
տիր։ Մէծիսին իծրասթընա մանի օլմադ
իչիւն ագալիլէթին ճիւմլէթէն իծթիմա-
տան զայիւպ պուլունմալարընը վէ Ս. Փաթ-
րիգին մէծիսին գարարընա գարչը վիթօ
էթմէք սէլայիհէթինի իւզէրինէ ալմասընը
էքսէրիլէթ թարաֆտարընը, Սահմանա-
դրուքիւնըն Ազգ. Ժողովա վէրմիշ օլտու-
ղու գուտրէթ վէ սէլահիլէթ խարիճինտէ
վէ մէնաֆի ի միլլէթէ մուղայիր պիր ֆիլի
ատա էթմէքտէ տիրլէր։

Իգջաւ եէնի սէնէ միւնասիպէթիլլէ
Էվրօփատա իծրա էտիլէն շէնլիքէրտէն
պահս էտէն պիր պէնտտէ պիլիմ մէմլէ-
քէթին պու շէյլէրտէն մահրում օլմասը-
նըն սէպէպլէրինի թատաա էտէր իքէն, ա-
թի իւզ զիքը սուրէթլէ պէյանը էֆքեար
էյլէմիշ տիր։ «Ալլէ միւնասիպէթլէրիմիզ
զայէթ իւլ զայէ սէօնիւք տիր, էֆրատը
ալլէ պիր արայա կէլէմէզլէր, պիրիլքտէ
էյլէնէմէզլէր, արալարընտա միւքեալէմէ
զէմինի թէշքիլինէ մէտար օլաճադ մէվ-
զուլար պիլէ եօգ տըր։ Խօշ պէշտէն սօն-
րա՝ տէտի գօտուլարա կիրիլիլիր, պիր
միւտաէթ սօնրա օ տա պիլթէր, հէր քէս
պիրի պիրինին եիւզիւնէ պադար օթուրուր։

Պիր պիրլէրինէ նէ՞ սէօյլէսինլէր, հա՞նկը
մէվզուլար իւզէրինէ խտարէ ի լիսան էթ-
սինլէր, չիւնքի հիւ պիրի, ճէրէյանը հա-
յաթ իչինտէ նազլէ շայան պիր շէյ կէօր-
մէմիշ տիր։ Պիզտէ պիր զէվճէ՝ զէվճինի,
օլլունու, պիրասէրինի, գայն փէտէրինի
ալադատար էտէճէք պիր վազըա նազիլի
օլամազ։ Նէ՞ կէօրիւյօր, նէ՞ էօյրէնիյօր,
նէ իշիտիյօր, նէ՞ օգույօր քի էֆրատը ալ-
լէյէ թէպլիղէ շիթապ էյլէսին... Պու
պէօյլէ օլտուղու իչիւն գումար պէլիլլէսի
էրքէքլէրիմիզ արասընտա ինթիլար էթ-
տիքճէ էտիյօր։ Էրքէք զէմանընը կէչիր-
մէյի գումարտա պուլույօր։»

Էվրօփա սիյասիյաթը. — Սիէֆթէյթըր
Էվրօփանըն ահվալը սիյասիյէսինի նա-
զարը թէտգիգտէն կէչիլէրէք տէմիշ տիր
քի, իթիլաֆը միւսէլլէս (Ինկիլթէրա-Յը-
րանսա-Րուսիա իթիլաֆը) Էվրօփատա ա-
սայիլին թէէմինաթընա սայ էթմէքտէ տիր։
Անը թէշքիլ էյլէյէն տէվլէթլէր քէնտի
միւքլէրինի թէվի էթմէք գաստիլլէ պու
իթթիհատա տախիլ օլմատըգլարը իչիւն
նէ պիրիպիրլէրինէ նէ տէ պաշգա տէվ-
լէթլէրէ նազարը հասէտլէ պադմազլար։
Րուսիանըն Ալմանիա իլէ, եախօտ Յրանսա-
նըն Ալսթրիա իլէ հէր հանկի պիր խու-
սուտա իթիլաֆա կէլմէսի՝ տիկէր ըէֆիգ-
լէրինին վէսլէսէլէրինի պատի օլմազ։ Ին-
կիլթէրա իթթիֆազը միւսէլլէստէ պու-
լունան իթալիա իլէ փէք սըգը տօսթ իքէն
եինէ տէ հիւ պիր վազթ Ինկիլթէրա Ի-
թալիայը Ալմանիատան սօղոթմաղա չա-
լըշամըշ, պէրաքս իթթիֆազը միւսէլլէս-
տէ տէվամ էթմէսինէ սայ էթմիշ տիր։
Շու հալտա Էվրօփանըն ասայիլինին պու
եազընլարտա Տիւվէլ ի մուազլամատան
հիւ պիրի թարաֆընտան իիւլալ էտիլմէք
թէհիլքէսի եօգ տըր։ Պու խուսուտա ալ
թէհիլքէ քիչիւք տէվլէթլէր թարաֆըն
տան տըր։ Պուղարիսթան, Սըրպիա, Եու-
նանիսթան եախօտ Րումանիա թէվի ի հու-

տուտ իշխն ֆուրսաթ գաչըրմամագ նիյէ-
թիյէ պիր կէօնէ թէչէպպիւստէ պուլու-
նուրլարտա, պու շէյ Ավթրիա-Մաճարիս-
թան, Բուսիա եա Իթալիանըն ֆաալիյէ-
թինէ պատի օլարագ մուվագէնէ Ի տիւվէլի
իւլալ էաէպիլիր: Պիր տիկէր թէչիլքէ
մէնպալ տա Թիւրքիա տըր: Թիւրքիատա
չիմտիքի հիւքիւմէթին էվրօփա միւնազաա-
լարընա կիրիշմէյերէք միւսթագիլ վէ պի-
թարաֆ պիր մէվգի թութմագ նիյէթինտէ
օլտուղունա էմին իղ: Լաքին եա չիմտիքի
հիւքիւմէթ տէվրիլիպ եէրինէ թէարրիւզի
մէսլէյի թաալիպ էտէն պիր հիւքիւմէթ
կէչաէ, եախօտ հիւքիւմէթ խարիճտէն վու-
գու պուլան թէչվիդաթտան իղֆալ օլու-
նարագ Մըսր մէսէլէսինի մէյտանա աթա-
ճագ գատար ահմագ պուլունսա, օ զէման
Խնկիլթէրա՝ մուհարէպէնին նէթիճէսի հէր
նէ գատար տա վէխիմ օլա քէնտի մէվ-
գիինտէն պիր փարմագ վագ կէչմէյէ բագի
օլմայաճագ տըր: Պէօյլէ պիր սըրատա Ալ-
մանեանըն տա տէրեատա Խնկիլիզ գուվ-
վէթինի գըրմագ սէվտասընտան գափըլմագ
Իհթիմալը վար տըր: Թիւրքիանըն Մըսր
մէսէլէսինի ույանտըրմասը պիւթիւն տիւն-
եանըն սէլամէթի իլէ օյնամագ տէմէք օ-
լաճագ տըր: Պու սէպէպտէն տիւնեանըն
թէչիլքէ օճաղը հալա Եագըն Շարգ, եանի
Թիւրքիա տըր, վէ Թիւրքիատա Սքաթու
գուօյը թէպտիլ էթմէք պապընտա օլան
հէր պիր թէչէպպիւս տիւնեանըն սէլամէ-
թինի թէչիլքէյէ տիւշիւրիւր:

Ք Ի Լ Ի Ս Է Ի Թ Ի Լ Ա Յ Ը

Կէչն հաֆթա զագէթալարտա փաթ-
րիդխանէլէրէ տաիր վէրիլէն իքի մուհիմ
խապէրլէր նազարը տիգգաթըմըզը ճէլպ
էթսէ տէյէր: Պիրի էրմ. Գաթօլիք փաթ-
րիգի Ս. Թէրգիեանըն էրմ. քիլիսէսինի
Քերէսիկոս ատտ էթտիյի իշխն Մայր
Եկեղեցիտէ Վեհ. Կաթողիկոսն իսթիրա-
հաթը բուհը իշխն իճրա օլունան մէրա-

սիմտէ հաղըր պուլունմագտան իսթինա
էյլէմէսի, վէ տիկէրի, Բում քիլիսէսի իլէ
էրմ. քիլիսէսի արասընտա պիր իթիլաֆ
հաալը էթմէք իշխն Բում փաթրիգիսանէ-
սինին պաղը թէչէպպիւսաթտա պուլուն-
մասը:

Պու իքի վագըալար իքի ֆարգըլը Եօլ-
լարտա թէֆսիր ու իզահ էտիլէպիլիլլէրէ:
Էվվէլա տէնիլէպիլիլլ քի, Թէրգիեան Սըրա-
զան էրմէնի քիլիսէսինէ եախօտ օ քիլի-
սէնին ըէիպէրինտէն պաղըալնա գարչը
թաշըտըղը ատալէթ հիտինտէն եախօտ
տիւնի թէասաիւպտէն սէվգ օլունարագ,
պու Եօլտա էրմ. քիլիսէսինէ պիր հագա-
րէթ վէրմէք իսթէտի: Բում փաթրիգի-
նին թէչէպպիւսիւնէ տաիր տէ տէնիլէպի-
լիլլ քի, Բումլար տիւշար օլտուգըրը սի-
յասի միւշքիլաթ իշինտէն չըգմագ իշխն
էրմ. ճէմաաթը իլէ տէ իթթիֆագ էթ-
մէնին լուղումընը հիտ էտէրէք ումումի
պիր թէչիլքէյէ գարչը անլէր իլէ պիր
իթիլաֆա կէլմէք իսթէրլէր:

Պու պէտպինանէ պիր թէֆսիր տիր:
Պու վագըալար պիր տէ հիւսն Ի նիյէթ
նօզթա Ի նազարընտան թէֆսիր ու իզահ
էտիլէպիլիլլ վէ տէնիլիլլ քի, Ս. Թէրգիեան
պիր Գաթօլիք մագամընտա ճիտտէն Ի-
նանըր քի էրմ. քիլիսէսի զէլալէթ իշին-
տէ տիր, վէ օ քիլիսէնին թապիլլէրի ֆա-
փալի քիլիսէնին էսապըրընը գապուլ էթ-
մէտիքճէ հագիդաթտան մահրում տըր-
լար: Պինաէն ալէյհ անլէրին բուհանի
խըտմէթլէրինին իճրասընտա հաղըր պու-
լունմագ հէմ անլէրին գուսուրլարընը
թաալիպ էթմէք օլուր, հէմ տէ Գաթօլիք
ճէմաաթընըն զամիրճէ զաիֆ օլանլարընա
թէօքէզ սէպէպի օլապիլիլլ: Իմտի Ս.
Թէրգիեան քէնտիսի Վեհ. Կաթողիկոսա
գարչը թաշըտըղը հիւրմէթ վէ էրմ. միլ-
լէթինէ տօղրու հիտ էթտիյի մուհապէթ
վէ իշթիրաքա բաղմէն մէգքիւր մէրասիմտէ
հաղըր պուլունմագըղը քէնտինճէ ախ-

լազի պիր փարզ թանձրն տըր : Գեղալիք Բուժ փաթրիգինն մէսէյինէ տաիր տէ- նիլէպիլիր քի, պու մէմէքէթտէ պուլու- նան Խրիսթիյան անասըր արասընտաքի ատալէթ վէ իսթիլաֆըն միլէլի սալրէ ինտինտէ Խրիսթիյան իսմինէ պախի ար օլտուղունու միւշարիլէյհ կէօրէրէք անա- սըրը մէգքիւրէ արասընտա ճիտտի Խրիս- թիյան մուհապալէթինն հուսուլընա սայ էթմէքլիյի մուգատտէս վազիֆէ ատտ էյլէմիշ տիր : Պու նիքպինանէ, եանի էյի թարաֆը կէօրէրէք, վէրիլէն պիր թէֆսիր տիր :

Շիմտիքի մագսէտիմիզ պու թէֆսիր- լէրտէն հանկիսինն հազիգաթա մուվաֆըզ օլտուղունու թային էթմէք տէյիլ տիր : Շիմտի պիլիմ նազարը տիգգաթ ճէլպ էթմէք իսթէտիյիմիզ խուսուս չու տըր, եանի պու մէմէքէթտէ Խրիսթիյան անա- սըրըն արասընտա եախօտ պիլճիւմէ տին- լէր արասընտա իթիլաֆը հազիգի հու- սուլա կէթիրմէնն աօղրու եօլու հաճկըսը տըր :

Էվլէլա չունը թէյիա էտէլիմ քի, սի- յասի պիր մագսէս իյիւն եախօտ մէզհէ- պի օլմայան հէր հանկը պիր մագսէտ իյիւն ֆիլիսէյէր եա սիկէր աւաւիւնսա իթի- յաւա չաղըմագ ժաիսէսիգ սիր, տէվամ- ուղ օլուր : Պու կիւն հալ ու քէյիլէթէր պէօյլէ պիր իթիլաֆա միւսաիտ օլուր, ի- թիլաֆ էտէրսին, եարըն հալ ու քէյիլ- յէթէր տէյիլիլրսէ իթիլաֆ եէրինէ ատա- վէթ վէ իսթիլաֆ էթմէք լազըմ կէլիր : Տինի հայաթը պաշգա մագսէտլէրէ վասը- թա մագամընտա դուլլանմագ տաիմա թէհ- լիքէլի վէ պէգասըզ տըր : Մէս . Միլլի հայաթ իյիւն տինի վէ քիլիսէյի թէյվիգ էտէրսէն, եարըն միլլի հայաթ քիլիսէ թան- զըմընըն եա տինի միւէսսէսաթըն մուալէ- նէթինէ միւհթաճ պուլունմայան պիր հալ ու հէյէթ քէսպ էտէրսէ, տին վէ քիլիսէ տէ էվլէլքի ահվալ իլէ պէրապէր զալի

օլուր կիտէր : Ֆրանսատա, Փօրթուգալտա, Իսպանիատա պէօյլէ օլտու : Ալմանիատա պէօյլէ օլույօր : Պիզիմ արամըզտա պէօյլէ օլույօր : Էվիէյի վազթտան պէրու արամըզ- տա «Քիլիսէ՝ միլլի հայաթ իյիւն պիզլա- լուրէ լազըմ տըր» տէյու խտտիա օլունուր իտի : Հուրիլէթ կէլիպ միլլի հայաթ իյիւն քիլիսէնն մուալէնէթինն լուզում գալմա- տըզը կիպի, տէրհալ ազընթը տին վէ քի- լիսէ ալէյհինէ տէօնտիւ : Պու թապիլի վէ զարուրի տիր : Հուրիլէթին իլք իլանը էս- նասընտա Կէնճ Թիւրքլէր սիյասիյաթը տին- տէն այրըմագ սէօգիւ էտիյօլլար իտի, Շէ- րիսքճըրըզ հարաքէթինտէն պէրի Իսլամի- յէթին համիլէրի կիպի մուամէլէ էտիյօր- լար : Տինի հայաթըն քէնալինճէ լայըզ վէ քեաֆի էսասը վար իտէ, քիլիսէլէրճէ իթի- լաֆ վէ տինի իսլահաթ վէ տինլէր արա- սընտա իթիլաֆ հազգընտա դօնուշալըմ, եօզ իտէ հէփ պու պահսըարը պրագալըմ :

Քիլիսէլէր եախօտ տինլէր արասընտա իթիլաֆ՝ սին խուսուսընսա էսնա քէ- սապիւրաթ իզգէրինէ քէսիս էթմէֆ սէ սօղրու սէյիլ սիր : Մէրիս սէյրարէսին- տէ ինսանա պէնգէր մախլուգաթ վաճը մը, եօ՞գ մը . — պու էօյլէ պիր մէսէլէ տիր քի հազգընտա միւճատէլէ էթմէյի տէյմէզ : Իսթէր օլուն, իսթէր օլմասըն : Պազըլարըն տինի հայաթ հազգընտա էֆքեարը պէօյլէ տիր : «Ալլահ տէնիլէն պիր զաթ վաճը մը, եօ՞գ մը, քի՞մ պիլիր : Մնա օլան ալագա- մըզ իյիւն պիրիպիրլէրիմիզլէ միւճատէլէ էթմէք տէյմէզ : Իմտի հէր քէս տին վէ քիլիսէ հազգընտա իսթէտիյի կիպի տիւ- չիւնսին, անճագ պիլ իթթիհատ էտէ- լիմ» տէրլէր : Պու իթթիհատ տա էսասը տէյիլ տիր : Պու ֆիքրտէն պիր նէվ իթ- թիհատ եա իթիլաֆ հասըլ օլապիլիր, լա- քին պու՝ տինի եա մէզհէպի իթիլաֆ օլ- մագ : Պէօյլէ պիր իթիլաֆ եա մէնաֆի ումուլիյէ, եա ուխուվլէթ, եա սիյասիյաթ եա խայրիսահանէ թէյէպալիսաթ եա ֆէն-

նի թէհարրիյաթ իշխն օլապիլիր : Լաքին տինի հայաթըն օրատա պիր հիսսէսի օլմազ : Պիր առէմ տինի մէսէլէլէրի օ գաւտար էհէմիլիյէթսիզ առտ էտէպիլիր քի, նէ քիլիսէյէ կիտէր, նէ ճամիյէ, եինէ տէ ֆուրսաթ տիւշտիւքճէ հէմ քիլիսէյէ կիտէր, հէմ ճամիյէ : Տին հայաթտա պիր գուվլէթ օլապիլմէք իշխն պիր հազիգաթ վէ գանըլ իւզէրինաէ միւհասէս օլմազ կէրէք տիր : Լաքին շու տա սահիհ տիր քի, էկէր պիր քիմէնին պիր խուսուստա գուվլէթի գանըլլարը վէ ճիստի էֆքեարլարը վար իսէ, օ գանըլլար պիզգարուրէ քէնտինի պազը սըրալարտա թահտիտ էտէճէք տիր : Մէս. պիր առէմ «Ֆիլիլէր արասընտա ախլազի ֆարզ եօզ տըր» տէյու ինանըրսա հէր ֆիլիլ իճրա էտէպիլիր. լաքին էկէր ֆիլիլէրին պիրի սէվապ պիրի կիւնահ տըր տէյու ինանըրսա կիւնահ սայտըլը ֆիլիլէրին իճրասընտան գաթիյէն իճթինապ էտէր :

Պիզճէ տին վէ ֆիլիսէճէ հագիգի իթիլաժ, գուվլէթի վէ ճիսսի օլան տինի գանըլլարը, մուհասպէթ վէ միւսաւասէ հիսսի իյէ պիրոյէշիւմէֆիլէ միւսմիլի տիր : Հէր հանըլ պիր իթիլաֆ օ իթիլաֆը էտէնիլէր պիր միւհասիր գուվլէթ վէ մուսվէնէթ վառըթասը օլմալը տըր : Հալպուքի էկէր պիր քիմէնտէ եա պիր ֆըրգատա հազիգաթա իման եօզ իսէ օ պիր գուվլէթ օլմազ : Պիր Գաթօլիք իլէ պիր ֆրօթէսթան մէզհէպի պիր իթիլաֆ հասըլ էթաիլքաէ, Գաթօլիք քէնտի գանըլլարընը թէրք էտէրսէ, օ ֆրօթէսթան օլմուշ օլուր, Բէզալիք ֆրօթէսթան հէր խուսուստա Գաթօլիքլէ իթիլաֆազ էտէրսէ, օ Գաթօլիք օլմուշ օլուր. օրատա իթիլաֆ վուգու պուլմազ : Լաքին Գաթօլիք ճիստէն պիր Գաթօլիք վէ ֆրօ. ճիստէն պիր ֆրօթէսթան գալարազ էօյլէ պիր զէմինի իթիլաֆապուլուրլարսա քի Գաթօլիք քէնտինճէ հայաթի սայտըլը հազիգաթը օ մազսէտէ թաթալը էթսին, քէզալիք ֆրօթէսթան

տա ճիստի պիր ֆրօթէսթան գալարազ եինէ տէ քէնտինին ինանտըլը հազիգաթլարը միւթթէֆիլգ պուլուսուգլարը մազսէտէ իսթիմալ էտէպիլին, օ զէման իթիլաֆըն պիր մանասը վէ մէնֆաաթը օլուր : Պէօյլէ պիր իթիլաֆա իշխն հէր իրի թարաֆըն շու էսասը իթիլաֆ սայըլլան մազսէտի ճիստէն սէվմէսի, վէ հէր պիրինին տիկէր թարաֆտա էյի շէյ կէօրմէյէ չալըլմասը, վէ հէր պիրինին տիկէրինին զաիֆ թարաֆընը գուվլէթլէնտիրմէյէ վէ քէնտինին զաիֆ թարաֆընը տիկէրինին մուսվէնէթիյէ գուվլէթլէնտիրմէյէ սայ էթմէսի չարթը էլզէմ տիր :

Պէօյլէ պիր իթիլաֆ անճազ զիքը էթտիլմիլ չարթլար իլէ եանի պիր թարաֆտան ճիստէն ինանտըլընը էսասի հազիգաթլարըն պուլուսմասը, վէ սանիյէն հէր թարաֆըն տիկէրինէ գարըլ կէնիշ գալը վէ միւսաատէլի հիսսիյաթ թաշըմասը իլէ միւսքին տիր :

Պէօյլէ պիր իթիլաֆըն նէթիճէսի շու օլուր քի, հէր պիր թարաֆ քէնտի գուսուրլարընը իսլահա ֆուրսաթէապ օլուր, հէր թարաֆ տիկէրինին իսլահնա իսլամէթ էտէր, հէր թարաֆ մէյասնտա օլան ումուսի մազսէտին իճրասընա քէնտի գուվլէթինի սարֆ էտէրէք տահա պէօյիւք սէմէրէ հուսուլունա սէպէպ օլուր :

Իշթէ պու մէմլէքէթտէ էկէր Խրիսթիյան քիլիսէլէր պիրի պիրլէրի իլէ իթիլաֆ էտէճէլլէր իսէ, հաթթա էկէր Միւսլիմանըլը վէ Խրիսթիյանըլը իթիլաֆ էտիպ շու միւշթէրիք վաթանըն իսլասը իշխն իշլէյէճէլլէր իսէ, իթիլաֆ իշխն եէկանէ էսաս պու օլմալը տըր :

ՐԱՊՊ ԱԼԼԱՆ ԿԻՒՆԵՇՎ ԳԷ ՍԻՓԷՐ ՏԻՐ

Գարիյունըլըն պէօյիւք գըսմը իշխն պու կիւն 1911ին սէնէ պաշը կիւնիւ տիր : Իմտի անլէրէ պու եէնի սէնէ իշխն տիւս

Թուրիւ ամէլ օլաճագ պիր քէլամ Թագ-տիմ էթմէք իսթէտիյիմիլտէ սէրլէվնա իթթիխազ էթտիյիմիլ քէլամտան տահա միւնասիպի իսթրմըզա կէլմէյօր : Կիւնէշ պու տիւնեամըզն զիյա վէ հէրարէթ մէն-պաը վէ պիւթիւն հայաթ ալէմինի իհեա էաէն գուվլէթ մէրքէզի տիր : Անըն զի-յասը պիղէ էթրաֆըմըզտա պուլունան նէսնէլէրի իրայէ էտէր , անըն փէրթէվլէրի սահրալարմըզ թէզէին էտիպ , էարարէն-կիլ պիր գուվլէթլէ էօլիւ Թապիաթը իհեա էտէր : էթրաֆըմըզ գօյու պու-լութլար իհաթա էթսէ պիլէ , օ անլէրին արասընտան նուֆուզ էտիպ պէրէքէթլէ-րինի տիւնեամըզա սաչար , վէ անըն եիւ-զիւնիւ կէօրմէսէք պիլէ , էմինիլ քի օ հէր կիւն քէնտի տէվրինտէ քէմալը տա-զիգիլէլ տէվամ էտիպ պիղէ ճէլիլ խըտ-մէթլէրինի իֆա էտէր :

Պիղիմ ախլագի հայաթըմըզտա տա պիղի իհեա էտիպ , տէրունի հալլարմըզ պիղէ իրայէ էտէն , վէ պիլ անըն եիւ-զիւնիւ կէօրմէսէք պիլէ պիղիմ էթրաֆը-մըզա պիհիսապ պէրէքէթլէր սաչան պիր հուզուր վար տըր : Ճիւմլէ ախլագի հիւսն անըն էսէրի տիր , ճիւմլէ զաթլար անըն էթրաֆընտա տէվր էտիյօրլար : Հաթթա օ կիւնահ պուլութլարը արգասընտան պիլէ պիղէ նուֆուզ էտէրէք , պիղի թէէսիրի ալթընտա հըֆիլ էտէր : Բապպ Ալլահ քէնտիսի տիր պու կիւնէշ : Վէ չիմաի եէ-նի պիր սէնէնին հայաթընա պաչամագ իւզրէ իքէն , պու պէօյիւք հազիգաթը տէրխաթըր էտէր իսէք , էվիլէյա , նէսնէլէրի անըն նուրընտա կէօրմէյէ չալըչաճաղըզ : Պու սէնէ զարֆընտա սէնի շաչըրան պիհիսապ հալլարա թէսատիլֆ էտէճէքսին : Վա-զըլալարն մանասընը , թարիլի տէչէրին թարիլլէրինի , ֆէրտի վէ միլլի հայաթըն սահֆէլէրինի էյի անլայամայաճաղըն սըրա-լար կէլէճէք տիր : Օ էսնատա Ալլահըն նուրունտա նէսնէլէրի կէօրմէյէ չալըչ , վէ

հէր շէյ պէրրագ պիր հալ քէսպ էտէճէք տիր : Թէճրիպէ վէ մուզայագա պուլութ-լարը , զատր ու զուլմ սիա ու տիւմէնի սէնի իհաթա էտէճէք , օ զէման Բապպ Ալլահըն կիւնէշ իտիյինի տէրխաթըր էյլէ : Պաղէն էօյլէ ֆիլիլէր իճրասընա թէճրիպէ օլունաճագսըն քի անլէրին նուրա կէլմէ-սինի իսթէմէյէճէքսին , անլէրին սէնին ֆիլըր ու իսայալընըն մախֆի քէօչլէրինտէ գալմասընը , պաչգա կէօլլէրին անլէրի կէօրմէմէսինի իսթէյէճէքսին : էօյլէ սը-րալարտա տէրխաթըր էյլէ քի Բապպ Ալ-լահ կիւնէշ տիր : Օ եօգարտա իչրագ է-տիյօր , վէ սէնին օ կիպի ֆիլըր ու ֆիլիլէ-րին անըն նազարը էօնիւնտէ այան ու ա-չիքեար տըր : Սէնին հայաթըն — եախօտ հաթթա միլլէթ վէ մէմլէքէթլինին հայա-թը — եէրինտէն գօփուպ շու պօչուզա ֆըրլայարագ նապէտիտ օլաճագ կիպի կէօրիւնիւր , վէ սէնի խալֆ ու մէյուսիյէթ պուլութլարը իհաթա էտէրսէ , պիլ քի Բապպ Ալլահ կիւնէշ տիր , վէ սէն հէմ պիւթիւն ալէմ կէօրիւնմէզ պիր ինճիլագ գուվլէթլիլէ անա ըապթ օլունմուչսընը : Օ եաչար , սէն տէ եաչայաճագսըն :

Լաքին պու սըճագ կիւնէշ պաղէն պի-ղիմ իչիւն նէ սօղուգ տըր : Տէրունի իղ-թիրապտան միւքէտտէր օլտուզուն պիր սըրատա սահրայա չըգըպ եալընըզ պա-չընա սէմայա նազար էթսէն կիւնէշ ճէ-սէտինի ըսըտըր , լաքին գալպին սօղուգ վէ փէրիչան գալըր , անա իլթիճա էտիպ թէսէլլի պուլամագսըն : Փագաթ Բապպ Ալլահ էօյլէ տէյիլ տիր , օ կիւնէշ վէ սի-լիէր տիր : Օնա սըղընապիլիլի իղ : Օ սալթ պիղի կէօրիւնմէզ պիր գուվլէթլէ քէն-տինէ ըապթ էթմէմիլ , սալթ պիղէ զիյասը իլէ նէսնէլէրի կէօթթըմէզ , սալթ պիղէ հայաթ վէ գուվլէթ վէրմէզ : Օ պիղէ սէվիլիլի պիր մէյճա տըր : Օ սալթ պիղէ պագմազ , քէզալիք պիղէ սէօյլէր : Սալթ պուլութ վէ գասըրըլա արասընտան սէօյլէ-

մեզ, պիզե թէպէսսիւմ էտիւպ, պայղըն ճանկարըմըզա թէսէլլի վէրիւր : Անա սըղը- նըրըզ, անըն գալպինէ իլթիճա էտէրիւ : Օ պիզիւմ սիփէրիմիզ, Փէտէրիմիզ տիր : Իմտի պու սէնէ հէր նէ զէման քէնտինի շու գալապալըզը տիւնեատա եալընըզ, տօսթսուզ պուլուր իսէն, չէհր վէ սօգազ- լարըն իզտիհամընտան տիշարը սահրայա չըզ, Կիւնէշ սէնին իւզէրինէ իշրագ էթ- սին, սանա թէպէսսիւմ էթսին. սէն տէ անա իլթիճա էլլէ, պիլ քի «Բապպ Ալլահ Կիւնէշ վէ սիփէր տիր» :

ՄՈՒԽԱՊԵՐԱԹ

Ֆ Ա Ր Գ

ՓՐՕՖ. Յ. Ա. ՊԵՋՃԵԱՆ, ԱՅՆԹԱՊ

3.

Իւմ պու կիւն մատէն քէօմիւրիւ գաթրանընտան ալաիւմ իւս սէմանըն էլվա- նըլլէ լէգապէթէ չըզըշան անիլիս պօ- յալարը ետիւր իսէ, թէպապէթ իշիւն տահա թէմիւզ վէ տահա ուճուզ իլաճար թէտարիւք էտէպիլիյօր իսէ, տէրունի արզ- տա թաշ վէ թօիրագ հալինտէ պուլու- նան ֆիլիզէրի (հանլեւր) չէքիճէ կէլիւ խալիս մատէնլէրէ թահվիլ էտէպիլիյօր իսէ, քիմեա ի ճէտիտ սայէսինտէ տիր : Ետիւր պօյալար իշիւն հէր սէնէ միլիօնլար- ճա թօնէլաթօսու սարֆ օլունան աղղըզ նամ գուրշուն թէրքիպինին ետիւրմասը իշիւն էսքի ուսուլտա 5—6 պ լազըմ կէ- լիւ իքէն, պու կիւն ֆէննի քիմեա, էլէք- թրիքտէն տէ ետրտըմ ալարագ անը 5—6 սաաթ զարֆընտա ետիւրապիլիյօր : Զրաաթ սաատէթ վէ սէրվէթ ի միլէլին պաշ մէն- պալարընտան օլուպ անըն տա ֆէյզ ու պէրէքէթինին շարթը էվվէլի օլան կիւպ- լէյի ֆէննի քիմեա, սունի թէրքիպաթ, վէ ալէլիտուսու շու սօն սէնէլէրտէ Վարգ մէպտէսինտէն իսթիֆատէ էտէրէք թէ-

նէֆֆիւս էթտիյիմիզ հավատան իմալ էթ- մէքլիյին եօլունու պուլմուշ տըր : Հավա պիւրուտէթ վէ թագիւզ վաարթաարլէ մաի (հեղուկ) հալա կէթիւրիւպ օլ սէյեա- լէտէ մէվճուտ նիթրօթէն իլէ (քորսակա- ծիւն) օգսիթէնին զըլէան նօգթալարընն Վարգը օլտուղունու իշէ ետրատարագ, հավատան խալիս նիթրօթէնի ալըրապիլի- յօր, վէ կիւպրէ թէրթիպլէրինտէ իսէ էն էսասի գըւմ նիթրօթէն տիր : Պաշգա ճա- լիպի տիգգաթ պիր խուսուտ : Հավա նիթ- րօթէնի իլէ քիմիախանէտէ իմալ օլունան նիթրօթէնին աղղըլըղընտա միւշահատէ օ- լունան ճիւզի պիր Վարգ՝ արկօն թէսմի- յէ օլունան եէնի պիր ուսուլուն քէշֆինի մուճիպ օլմուշ տըր : Սայըտա մահտուտ մալիւմ անասըրտան թահվիլ վէ թէրքիպ թարիգիլէ եիւզ պլնլէրճէ եէնի մատտէլէր ետիւրապիլմէսի, արթըզ թագսիւմ գա- պուլ էթմէզ, արթ (atom) թապիր օլու- նան ճիւզլէրին սըզլէթի, հէրարէթ վէ էլէքթրիքէ օլան միւնասիպէթլէրի, ֆիւ- եսվի գուշվէթլէրի (valence), համիգաթ իւ գալեապիյաթ թէշըլ էտիճի թապիաթ- լարը, թէրքիպտէ միւրէթթիպ ճիւզլէրին մէվզիլի, վէ մուլթէլիֆ անասըր պէյնինտէ իքթիհաս մէյլինին աղղըլը չօգլուղու կիպի խուսուլարտա զահիր օլան Վարգըն նէ- թիճէսի տիր : Հէր պիր ուսուլուն թէր- քիպէ կիրիպ չըզմագտա քէնտինէ մախ- սուս սըզլէթ լազամը (atomic weight) օլուպ տաիմա անա թապի օլուր : Իտրօ- ժէնինքի (ջրածիւն) պիր, քլօրին զուղընքի 35, վէ կիւմիւշիւնքի 107 տիր, եանի քլօ- րին տէնիլէն զազ իտրօթէն իլէ իթթիհա- տընտա քէնտինին 35 կրամընա իտրօթէն- տէն անճագ պիր կրամ պուլունուր իքէն, կիւմիւշ իլէ թէրէքիւպ էթտիյինտէ քէն- տինտէն 35 կրամ վէ կիւմիւշտէն 107 կրամ պուլունմագ լազըմ կէլիւ : Մահի- յէթճէ էլմաս նէ իսէ ատի քէօմիւր տէ օ տըր . իքիսիտէ եանար, վէ եանտըզտա

այնի նեթիճէյի — քէօմիւր իլէ օքսիժէն-տէն իսպարէթ օլան զազը — վէրիւր նեֆթ եազը վէ լէմօն բուհու պիր պիրինտէն փէք ֆարգլը եազլար իսէլէր տէ, թահլիլ էտիլտիքլէրինտէ հէր իքիսինին տէ էճաի միւրէթթիպէսի այնի չըզըյօր 100տէ 88. 23իւ քէօմիւր եախօտ գարալօն (բնածուխ) վէ 100տէ 12տէն ճիւղի էքսիլի տէ իտ-բօժէն զազ: Պու կիպի վազըլարաւան պիթթապի իսթինթաճ օլունույօր քի, էյէր զարպօն ճիւղլէրի ֆիլան թէրթիպատ տիզիլ-լիւր իսէ նեթիճէսի էլմաս օլուր: վէ այնի ճիւղլէր ֆարգլը պիր թէրթիպ եա սըրա իլէ տիզիլլիլէր իսէ, նեթիճէսի ատի քէօմիւր օլուր: Գէզալիք էճաի միւրէթթիպէսի 10 դարպօն իլէ 16 իտրօժէնին քիմեալի պինասընտա միւրէթթէպ ճիւղլէր տիզիլ-տիլլէրի թէրթիպէ կէօրէ, պիրինտէ նեֆթ եազը, վէ օլ պիրինտէ լէմօն բուհու մէյ-տանա կէլիւր: Իմտի տէմէք օլույօր քի, այնի ճիւղլէրին Քարգլը տիզիլմէլէրինտէն ֆարգլը մատտէլէր թէհատտիւս էտիյօր: Ատի շէքէրտէ 6 դարպօն, 12 իտրօժէն վէ 6 օքսիժէն ճիւղլէրի (atom) մէվ-ճուտ օլուպ պունլարն Քարգլը ֆարգլը տիզիլմէլէրի 16 նէվ շէքէր ինթաճընա իմ-քեան կէօթէրմիշ, վէ պու 16նրն 10 տա-նէսի թէհադգուգ տախի էթմիշ տիր: Բատիյուլտան Ալֆա, Վիթա վէ Կամա իսմէրիլլէ իւշ նէվ շուա սատըր օլուպ Ալֆանըն համիլ օլտուղու էլէքթրիգ սու-պուլթի, Վիթանընքի մէնֆի վէ Կամա իսէ հէր իքիսինտէն մահրում տըր: Եազըճը գուվվէթիլլէ պազը եարալարը թէտալի իչիւն մուվաֆֆադիլլէթ իսթիմալ օլունան, սօնրաքի Կաւա շուասը տըր: Իշթէ եինէ թէճէրրիւզ:

Գիմեա տէմէք, չօգճա թահլիլ վէ թէրթիպ տէմէք օլուպ պունուն գօլայըղը վէ չէթինիլի էճաի միւրէթթէպէնին Քարգը տէրէճէսիլլէ թային օլունուր: Էլ-լէքթրիքէ նազարէն թապիաթը սուպու-

թի օլան պիր ունսուր թապիաթը մէնմի օլան իլէ իթթիհատ էաէր: Սույու սու էտէն իքի զազլար, իսրօժէն վէ օխ-ժէն սու թէրթիպինտէ պիր պիրինի էօյլէ գուճազլամըլար քի անլէրի եէքաիկէրին-տէն այըրմադ իչիւն հարֆիլլէն, ելյտըրըմ գուվվէթի լազըմ կէլիյօր, վէ սէպէպինի արարասն Քարգտա պուլուրուն: պիրի (իտրօժէն) սուպուրի, վէ օլ պիրի (օքսի-ժէն) մէնմի աիր: Սալթ պու սէյիլ: մէզքիւր քիմեալի իթթիհատ մէյլի սույու թէշքիլ էտէն ճիւղլէրին մապէյնինտէ նէ իսէ, փօթասիյում մատէն իլէ օքսիժէն մապէյնինտէքի միւճաղէպէ անտէն փէք զիյատէ օլտուղունտան, եանի Քարգ պու-րատա տահա չօգ օլտուղունտան, մէզքիւր փօթասիյում մատէնի սույա սօգունտը-ղընտա, անըն օքսիժէնինի էլինտէն ալմադ իչիւն սու կիպի մազպուլթ պիր քիմեալի պինայը տաղըտապիլիյօր:

Պու կիւն մէտէնի տիւնեա քիմեա մէպ-տէլլէրի իւղէրինէ գուրուլմուշ սանաաթլար իլէ միւֆթէխիր տիր: Շիմտի սօլՔարօ, չօլ, հիւսն ի իւրզմէթի ճիհէթիլլէ գըյմէթ թազտիր օլունամայան իլաճ, 50—60 սէնէ էվլէլլէ պահասընն ճուտա պիրինէ ալը-նըպ սաթըլմադտա տըր, չիւնքի տիւնեա արթըգ, ֆիլան իլլիմտէ պէօիլլէն ֆիլան աղաճըն գապուղընա եա քէօքիւնէ պաղը տէյիլ տիր: Պոյաճըրըգտա պիրինճի տէ-րէճէտէն էհէմմիլլէթի օլան չիլիտ իչիւն թիւճճարլար արթըգ, Հինտիսթան կիպի իտուսուսի սէմթլէրէ մունհասըր գալմայըպ էվրօֆանըն քիմեա ֆապրիգալարընա միւ-րաճաաթ էտէպիլիյօրլար: Գիմեա, էլէք-թրիգին եազաղըր օճաղլարտան իսթիֆա-տէ էաէրէք Ալիւմինըմ կիպի զիգըյմէթ պիր մատէնի չէօմէքճի թօփրաղընտան սէօքիւպ չըգարապիլիյօր: Խիւլասա ի քէ-լամ, քիմեա ի ճէտիտ պու կիւն իշ ալէ-մինտէ ինգիլապաթը քիլլիլլէ իճրա էտի-յօր իսէ, հիւմէթինի թազիպ էթտիլինտէ

կէօրէճէքսին քի, պունուն ճիւմէսինն է-
սասննտա տուրան՝ Քարգ արր : Փարգ —
անասրըն սըգլէթ ի ճիւղիյէսինտէ (ato-
mic weight)— գըյմէթ ի իթթիհատիյէ-
սինտէ (valence), էլէքթրիգէ օլան ալա-
գասնտա, համիգի վէ գալեալի միւնասի-
պէթլէրինտէ, սըհրիյէթ ի քիմեալիյէլէ-
րինտէ վէ սահրէտէ օլան Փարգ :

Ս Օ Ն

ԵՈՒԿԱՆՏԱՏԱԻ ԽՐԻՍՏԻԱՆԼԵԳ

ՎԵՐ. 3 Գ. ՊԻՒԼՊԻԼԵԱՆ

Եուկանտա՝ Շարգի Աֆրիգատա նիլ ի
միւպարէքին պաշ մէնպալարնտան օլուպ,
20 պին միւրէպպաա միլ կէնիչլիյինտէ
օլան Վիգթօրիա նիանգա նամ ճէսիմ կէօ-
լիւն շիմալընա տիւչէր : Տիյարըն պիւթիւն
վիւսաթը 144 պին միւրէպպաա միլ օլուպ,
ճէգաիր ի Պրիթանիա վիւսաթընտան ազ
էքսիք տիր :

Մէգքիւր տիյար քէշֆ օլունտուղուն-
տա էհալիսի վահշի վէ փութփէրէսթ
իտի իսէ տէ, սահր գապիլէլէրէ նիսպէթէն
ազըլը, վէ հիւքիւմէթի ազ չօղ նիզամը
իտի : 1876տա իլք սէֆա օլարագ Ինկիլ-
թէրրանըն Չորյ Միշընէրի չիքթէթ թա-
րաֆընտան 8 միսիոնէրէր Եուկանտայա
իրաւ օլունտուղար : Պունլար Ինկիլթէր-
րատան Վիգթօրիա նիանգա կէօլիւնէ ալ-
թը պուչուգ պյաա էթիլիլիլէր, զիրա
օլ ղէմանլարտա Աֆրիգանըն նամալիւմ
օրման վէ սահրալարըն կէչմէք փէք չէ-
թին վէ թէհլիքէլի պիր թէչէպպիւս իտի :
Փուրուն կիպի սըճագ օլան հէրարէթ՝ նէմ-
նադըլ իլէ պէրապէր ատէմտէ թագաթ
պրազմազ իտի . հիւմմա, զէհիլի հաչէ-
րաթ վէ պէօճէքլէր, միւհիլք ելլանլար վէ
էլըթըն հայլանլար, հէր թարաֆտան
էօճուլարըն հայաթընը թէհաիա էտէրլէր
իտի : Եօճուլուգտա հէր նէվ լէվազի-
մաթըն էէրլիլէր պաշլարընտա կէօթիւրիւր-
լէր իտի . պունլար տաիի պազէն 100—

200 գատար օլուպ, պիրի պիրի արգա-
սընա տիգիլէրէք, չըգըլմազ պաթագլար
վէ սըգ օրմանլարտան կէչէրէք կիթմէլի
իտիլէր : Էսնա ի թահաա քիմի գաշար,
քիմի խաթա օլուր, քիմի իսէ էօլմէք
իւզրէ եօլ քէնարընտա թէրք էտիլիլ իտի :
Պու ճիւմէ սըգլէթ վէ մէշագգաթլար իւ-
զէրինէ, պիր տէ գապիլէլէր ըհիւլէրինն
ըիլլէթ թալէպ էթմէլէրի, վէ վէրմէյէն-
լէրէ տայանըլմազ սըգլէթ վէրմէլէրի եիւ-
զիւնտէն էօճուլուգ ֆիլ հագիգա ղայէթ
չէթին օլուր իտի : Միսիոնէրէրտէն պիրի
էօլտա վէֆաթ էթտի, իւչիւ հիւմմաաան
թութուլուպ եօլտա թէրք էտիլիլէր, վէ
անճագ սէօրտիւ Եուկանտանըն փայի-
թաթթը օլան Բուշպագայա էթթիլիլէր :
Օլ վաղթտա էհալիլինն ահվալը փէք աճըլը
իտի : Աֆրիգատա մանէվի գարանլըգ սայքի
հէր եէրտէ հիւքմֆէրմա իտի . ֆըսգ ու
ֆիւճուր, ախապսըլըլըգ, պաթըլ իթիգատ,
սիհրապալըլըգ վէ սօն տէրէճէ ճէհալէթ,
թէատտիւտ ի ղէվճաթ վէ նիսլանըն մէթ-
րուք հալը փէք աճըլը իտի, էրքէքլէրին
չըր չգիլազ եա տա գըսմէն էօրթիւլիւ վէ
մէնֆուր պիր էօլտա պօյալանմըլ վիւճիւա-
լէրի վէ հէյէթլէրի տաիսի փէք տէհչէթլի
իտի :

Փատիշահ վէֆաթ էտէճէք օլուր իսէ,
խալէֆի օլաճագ օլան օլունտան մատա
ճիւմէ օլուլարը գաթլ էտիլիլ վէ տի-
յարտա պիր նէվ գըթալ վուգու պուլուր
իտի : Իպատէթ պազըն էէրլէրտէ Շէյթանա
արզ էտիլիլ, անը մէմուլն էթմէք իչիւն
ատէմլէր չէտիա իշքէնճէլէրտէն սօնրա
գաթլ էտիլիլէր իտի : Մասուլ տօղար
սօղմազ քէսքին պըշագլար իլէ եարալա-
նըր, վէ պու էօլտա Շէյթանա թաիտիւ
էտիլիլ իտի . վէ շայէտ սէֆիլ չօճուգ
պաշ վէ կէօքսիւնտէն միւղթարիպ օլուպ
աղլար իսէ, չէյթան տարըլմըլ տըր իթի-
գատը իլէ, աթէշ քէսիլմիշ տէմիլլէ օլ
էէրլէրի տաղլարլար իտի :

Մէզքիւր տէօրթ միսիօնէրէր Բուպա-
գայա եթիշմէլէրի իւղէրինէ, փատիշահ
Մքսա անլէրի մէսէրէթլէ գապուլ էսիպ
անլէր իշին պիր էվ եափտըրտը: Լաքին
եազըգ քի, օլ սասթ ճիգվիթլէրին Փրօ-
թէսթանլար ալէյհինտէ օլան հիւճիւմիւ
վէ էսիր ախլ ու իթասը իլէ մէշղուլ օլան
Արապլարն ֆիթնէսի փատիշահը շաշըրթ-
տը: Եինէ տէ Գիթապը մուգատտէսին
թէրճէմէ, էհալլէյէ թէվզի վէ թալիմ է-
տիլմէսի իշինէ տէվամ էսիլաի: Պու է-
մէքլէրին իւք մէյվէսի օլարագ իքի կէնճ
ատէմէր Գրիստոսու ալէնէն իգըար էթ-
տիլէր իսէ տէ, նէֆի էսիլաիլէր: պիր
պաշգասը տա էօլմէք իւղրէ իքէն, ըէֆի-
գինէ իպրամ էթաի քի, Փէսէրին, Օղու-
լուն վէ Բուհիլ Գուտարն իսմինի զիքր իլէ
պաշնա պիր գապ սու տէօքսիւն: 1882—
1884 արասընտա 84 քիմնէլէր վաֆիթիլ
օլունուպ, 21 քիլիտա ազասը իլէ իւք տէ-
ֆա օլարագ Աշաի ըսպպանի իճրա էսիլ-
աի: էհալի արասընտա Գիթապը մու-
գատտէս օգուսալա օ գատար արզու ու-
յաննըլ իտի քի, հէր խանէ, հաթթա փա-
տիշահն սէրայը պիլէ պիրէր գրասթխանէ
օլմուշ իտի:

Իման էտէնլէրին ասէտի կիւնտէն կիւ-
նէ թէքէսիւր էթմէքտէ իտի իսէ տէ, եա-
զըգ քի պու պէրրագ հապլար Մըթսանըն
վէֆաթը վէ եէրինէ օղու Մուշաւնիւսըն
կէշմէսիլէ սիյահ պուլութլարլէ գափան-
տը: Մէրգուլմ եարամալ վէ փէք զալիմ,
պիր քիմնէ օղուպ, իքի խուսուստան տօ-
լայը ալիմ հըրա ու զազապա թահ-
րիք օլունմուշ իտի, պիրի, միսիօնէրէ-
րին Եուկանտայա Վիգթօրիա նիանլանըն
շիմալընտան կիլմէլէրի, աիկէրի, օլ սէմթ-
լէրին Ալմանեանըն թահթը թասարըու-
ֆունա կէշէճէյի թէվաթուրը: Մուվանգայ
պու իքի շէյէ զայէթլէ զըզմըլ օղուպ, էվ-
վէլա շիմալտան Եուկանտայա տօղրու կէլ-
մէքտէ օլան գահրէման վէ սատըգ իշնինին,

Եպիսկոպոս Հէննինկթընըն գաթլընա էսի
վէրտի: Վէ սանիէն շէտիտ պիր թէատ-
տիյէ պաշայըպ, պիլ ճիւմիէ Էվրօփալըլարը
գաթլ էթմէյի թասմիմ էյլէտի: Լաքին
սօնրա, պու ֆիքրինտէն վալ կէշիպ եէրլի
Խրիսթիյանլարը էլէ ալտը, վէ իւք տէֆա
սէրայ ուշաղլարընըն իւշիւնիւ տէհէթլի
պիր եօլտա գաթլ էյլէտի: Վէ լաքին «Շէ-
հիտլէրին գանը քիլիսանըն թօլսուսու» քէ-
լամը պուրասա տախի իսպաթ օլունտու,
զիրա թէատտի արթուրգճա իման էտէնլէ-
րին ասէտի տախի արթմագտա իտի: Պու
զատտար փատիշահ միսիօնէրէրին եանընա
կիւնէլէրի տիրի տիրի եագաճաղընը թէհ-
սիտ էտիպ, հաթթա 1886տա 60 գատար
միւմինլէրտէն պաղըլարընը սիրի տիրի
եագալը, պաղըլարը իսէ շէտիտ իշկէնճէլէր
ալթընտա գաթլ էսիլաիլէր: Հէլէ Յուկ-
պէրթօ իսմինտէ պիր կէնճին էօլիւմիւ տա-
յանըլմալ սուրէթտէ տէհէթլի իտի: Էսի-
անըն տիրի տիրի քէպապ օլմասընա իտի
պունուն իշին էվլէլա պիր գօլու քէսիլաի
վէ կէօղլէրի էօնիւնտէ եագըլտը, սօնրա
պիր պաճաղը վէ սօնրատա պիւթիւն վիւ-
ճիւտիւ եագըլտը: Պու գահրէմանըն պու
կիպի շէտիտ ազապլար ալթընտա իպրալ
էյլէտիյի մէթանէթ վէ թագվա բուհու, վէ
Ալլահա արզ էթտիյի սուալար գանլը
փատիշահա խապէր վէրիլտի իսէ, քէնտիսի
վէ զալիմ տանիշմէնտլէրի, «Ալլահը անը
պիլիմ եէտիմիզտէն ալամատը եա», տէ-
յէրէք իսթիհզա էյլէտիլէր:

Պիր ալ սօնրա տիյարտա պիր սիյասի
ինգիլապ վուգու պուլտու, վէ զատտար
փատիշահ ֆիրար էյլէտի վէ եէրինէ պէօ-
յիւք պիրատէրի փատիշահ օլտու: Պատէ-
հու ախէր ինգիլապլար զուհուր էթտի վէ
մէմէքէթտէ ալիմ բահաթսըղըղ հիւքմ
էթմէքտէ օլտու իսէ տէ, հէփ պունլար
կէլէճէք օլան նիմէթլէրին մուխպիլլէրի ի-
տիլէր, զիրա թէատտի վէ էօլիւմ աֆէթ-
լէրի արասընտա պիր թարաֆտան Գի-

Թապը մուգատտէս թերճէմէսի, իւրհիւր
թէտարիքի վէ ընտալէր թապ ու նէշրի,
որիկէր թարափտան իսէ իման էտէնէրին
սայըսը սիրաթիւ իլէրլէմէքտէ իտի :

1890տա եւրլիւր պինսէն զիյաոտ
քիմնէլէր ալաճագ պիր քիլիսա ինչա էթ-
միշ իտիլէր : Պուրասը տար կէլաիլինտէն
գամրշ վէ օթտան 4000 քիշի ալըր պիր
ճէսիմ քիլիսա եափտըլար : Ինճիլի իշին
թէրագգըսընա պէլլի պիր իսպաթ հէր
կիրակի 20 պին գատար քիմնէլէրին տի-
յարըն հէր թարափընտա Գէլամուլլահ
աինլէմէլէրի վէ պիր գաշ այ զարփընտա
800 գատար քիմնէլէրին վաֆթիզ օլուն-
մասը իտի : Փուրթունատան երգըմըլ օլան
գամրշ քիլիսանըն պու տէֆա քիրէմիթ-
տէն ինչաընա գարար վէրաիլէր : Վէ չօգ
կէճնիլիլէր մուհապէթլէ պու իշտէ
չալըշարգըլըր կիպի, պիզըպթ փատիշահ
վէ մաիյէթի տախի քիրէմիթին չամուրլա-
րընը պաշարընտա թաշարըլար, վէ գրա-
լիչա վէ մաիյէթի գատընյար օրմանըստան
աթէշ իշին չալըլար կէթիրաիլէր : Պու
ուլու քիլիսանըն ինչասը էնասընտա տի-
յարըն սայիր սէմթիլէրինտէ տէ 20 գատար
քիլիսալար ինչա էտիլմիշ տիր :

Պու քիլիսէ 1902տէ թախսիս էտիրաի.
վէ թախսիս էնասընտա էհալի հէտիյէ
օլմագ իզըրէ 13 ինէք, 4 քէշի, 125 եու-
մուրթա, 130 գուշ վէ 85 ինկիլիզ լիւսսը
գըլմէթինտէ ուֆագ ագչէլէր թագտիմ
էյլէտիլէր :

Էհալի արասընտա թէպշիր ի պէշարէթ
րուհու օլ գատար ույանմըլ իտի քի, զէ-
լալէթտէ օլան հէմճինալէրինէ Ինճիլի վագ
էթմէք իշթիյագը իլէ թուրթուշույօրըլար
իտի : 1906տա 6173 քիշի վաֆթիզ օլուն-
տու : Պիւթին եէրլի Խրիսթիյանըլըն ա-
տէտի 60 պին գատար օլուպ, տիյարըն
սայիր հէր թարափընտա պէշիլքէր վէ
իտարէ պաշընտա օլանըլար Խրիսթիյանըլար
տըր, վէ փէք չօգ միւպէշիլէր հէր թա-
րափտա իսէլաս միւթտէսինի իլան էթմէք-
տէ տիրէր :

ՄԷԼԷՔԼԵՐԻՆ ԹԷՐԷՆՆԻՒՄԻԻ ԽԻԼԳԱԹ ՎԷ ՄՆՈՒՆԴ

ԿԱՐԱՄԵՏ ԷՖ. ՔԵՇԻՇԵԱՆ

Քիթապը Մուգատտէստէ մէլէքլէրին
կըի տէֆա թէրէննիւմ էթաիլի զիքր օ-
լունմուշ տըր . — Պիրիսի Էյուպ 38, 7, տէ
գայտ օլունմուշ օլուպ ինսանըն եէվմ ի
իւլգաթընտա վուգու պուլմուշ տըր : Ին-
սան իսիլգաթ հաֆթասընըն սօն կիւնիւնտէ
եարատըմըլ օլուպ, ֆիլվագը տիւնեա
ինսան իշին անճագ օ զէման միւնատիպ
պիր մալա վէ իսօլ պիր մէսքէն օլմուշ ի-
տի : Իպթիտատէ թէհի վէ իսալի օլան զէ-
մին չիմոի ինսանըն վէսաիթի տաստէթ վէ
սուհուլէթի օլան չէյլէրտէն մահրում իտի :
Տիւնեա էլէէվմ չու գատար իսօլ վէ ճա-
լիպ իքէն, եինէ տէ չօգըսը էօմր եաշամա-
ղը տէյմէզ տէյէ տիւշիւնիւյօրըլար իսէ, եա
օ զէման եաշամագ նէ գատար միւշքիլ
օլաճագ իտի : Պու սէպէպտէն Ալլահ մի-
լիճըլարճա սէնէլէր վագըթ վէրիպ զէմինի
ինսան իշին թէֆրիշ վէ թէզէին էյլէ-
տիքտէն սօնրա էնճամ քէնտի սուրէթին-
տէ օլալագ ինսանը իսալգ էյլէյիպ օրայա
գօաու : Մէլէքլէր՝ պու մուհիմմ վէ ճէլիլ
վագըլատան միւթէէսիլէն թէրէննիւմ վէ
ալգըլ էթաիլէր վէ պիւթին թապիաթ
կիւլպանք չէքտի : Աճէպա պու թէրէննիւ-
միւն սէօզլէրի նէ իտի : Անըն սէօզլէրինի
պուլմագը չաիլլէրէ վէ մագամընը քէշֆ
էթմէյի մուսիգաշինատըլարա թէրք էտէ-
լէք անըն մանա վէ էհէմմիլէթինի նազարը
տիլգաթա ալալմ : Փիլվագը պու կիւզէլ
վէ էնտամըլ վարըլգ իշին, սաիր պիլ ճիւմ-
լէ մալսուգաթըն սէրէֆրագը վէ իֆթի-
խարը օլան ինսան իշին, բու ի զէմինտէ
պիլ ճիւմլէ գուվլէթլէր քէնտինին հիւքմ
ու իտարէսի թահթընա գօնուլմուշ օլան
չու հիւքմտար իշին, վէ իսալիլին սուրէ-
թինտէ իսալգ օլունմուշ օլան պու իլահի
զաթ իշին անըն տիւնեայա իտիսալ օլուն-
տուլու կիւնտէ տէյմէզ մի իտի քի սէմանըն

հըրդարը կհալանք չէքիպ մէլքերէր թէ-
րէննիւմ էյլէսինէր: Մէքրէթ տաղար վէ
հաթթա ճիհանըն մէքքէրի մագամընտա
օլան չէմս պիլէ սուրէթ Ուլահ իւզրէ խալզ
օլունմուշ տէյիլ տիրէր: Ինսան տըր քի
Խալիզինին սուրէթինտէ վէ «մէլքէրէրտէն
պիր ազ էտնա» օլարազ խալզ օլունմուշ
տըր: Անըն զէմինտէ պուլունտուղունա վէ
թէնտէ մահսուր վէ մահսուտ օլտուղունա
պագմա, օ էվլասուլլահ օլմագ իչին խալզ
օլունմուշ տըր: Իշթէ պու զաթըն զուհու-
րունտա մէլայիքէ թէրէննիւմ էյլէտիլէր:

Մէլաիքէ ճիւմհուրունուն իքինճի թէ-
րէննիւմիւ Յիսուսուն վէլատէթի միւնասի-
պէթիլլէ օլմուշ տըր: (Լուգա 2 : 8) Ին-
սանըն խալզ օլունմուշ մէլքէրէրի թէրէն-
նիւմէ սէվզ էյլէտի, զիրա մուհիւմ վէ ա-
ղիւմ պիր վագըա իտի: Լաքին տիւշմիւ վէ
ապընը ունութմուշ օլան, քէնտինտէ պու-
լունան իլահի սուրէթի զայիպ էթմիւշ օլան
վէ քէնտի խաթըր իչին պու գատար կիւ-
զէլ պիր տիւնեա թէհիլլէ էտէն Խալիզինի
րէտտ էթմիւշ վէ կիւնահ ու ֆէսատ պա-
թաղընտա զարգ օլմուշ օլան ինսանը թախ-
լիս վէ հալ Ը՝ ապիսինէ թէրֆի էյլէմէք ի-
չին Ալլահըն թէճէսսիւս վէ թէճէլի էյ-
լէմէսինտէ, եանի Խէլապըար Յիսուսուն վէ-
լատէթինտէ տախի մէլքէրէրին թէրէննիւմ
վէ էն եիւճէլէրտէ Ալլահա համու էթմէսի
տահա զիյատէ ճաիզ վէ լայըգ տէյիլ մի
իտի: Ինսանըն տիւնեայա կէլմէսի նէ տէ-
րէճէ մուհիւմ իտէ, անը թէրֆի վէ թէճ-
տիտ էտէն վէ եէնի ինսանը խալզ էտիպ
տիւնեայա սէլամէթ վէ հիւնի ի րիզա կէ-
թիրէն զաթըն տօղուշու տա օ գատար, պէ-
լի, անտէն չօգ զիյատէ մուհիւմ իտի:
Փագաթ էյլվահ քի, ինսան պու ճէլիլ վա-
գընըն գըլմէթինի պիլմէյօր: Անըն վա-
սըթասըլլէ կէօզ կէօրմէտիք վէ գուլազ
իչիթմէտիք չէյլէրի թէմէլիւք էթմէքտէ
թէքրտաիւ էտիյօր: Պօղոս րէսուլ «Շիմտի
ճիւզի պիլիլիւմ, ամմա օլ զէման պիլին-

տիլիւմ միսիլու պիլէճէյիւմ» տէյէ պու-
յուրույօր: Յովհաննէս տախի տէյօր «Շիմ-
տի էվլատուլլահ իլ վէ նէ օլաճաղըմըզ
տահա իզհար օլունմուտը իտէ տէ, 0 իզհար
օլունտուղունտա Անա միւշապիհ օլաճաղը-
մըզ պիլիլիլ, զիրա Անը հէման օլտուղու-
կիպի կէօրէճէյիլ»: Քալիֆօրնիյանըն 400—
450 ալազ պօյ սիւրէն վէ 4000 սէնէ եա-
շայան մամթ ալաճը իլք տէֆա պիր եափ-
րազ հալինտէ զահիր օլուր: Ատէմ անա
պագարազ «Պունտան նէ՞ օլապիլիլ» տէր,
ֆագաթ օ պէօլիլիլա ատէմէրէ հայրէթ,
Եօրղունլարա մէլճա վէ պիլիլէրճէ գուշարա
սպէտար օլուր: Պի այնիհի պու կիւն տօղ-
մուշ օլան Չօճուգ տախի զահիրէն պիլարէ
վէ սէֆիլ պիր պէպէք իտէ տէ 0 սէմալի
վէ հատտարզ գապիլիլէթլէր իլէ մութթա-
սըֆ պիր վարըզ տըր, ֆէրտէրի վէ գալմ-
լարը իտէլա էտիպ ճիւմէյէ էպէտի մէսէր-
րէթ վէ սէլամէթ գափուսունու ալմըշ տըր:
Պիլ տախի պու կիւն մէլքէրէր իլէ պիր-
լիքտէ րէֆի ալազ էտիպ թէրէննիւմ է-
տէլիւմ: Էն եիւճէլէրտէ Ալլահա համու վէ
եէր իւզէրինտէ Անըն հիւնի ի րիզապըն
մալիք օլան ատէմէրտէ Սէլամէք:

ՄԻԼԼԵԹԻՄԻՋԻՆ ԳՈՒԹԱՐԸՃԸԼԱՐԸ

ՏՕԳ. Ա. ՆԱԳԳՍԵԱՆ

Ապտիւլ Համիս տէվրինտէ հիւ պիր
թարաֆտան խապէր ալամազ իտիք. մէմ-
լէքէթիմիլին ահվալի նէ՞ տիր, տիւնեատա
նէլէ՞ր օլույօր, միլլէթիմիլին հիսապընա,
տախիլտէ, խարիճտէ նէ՞ իճրաաթըլար օլու-
յօր, քիմնէ եաղամազ իտի: Պիլ պէօլլէ
պիխապէր իքէն պիլի իտէլա էթմէյէ չա-
լըշանլար, պախթըմըզ թային էտէնլէր
վար իմիւշ: Պունլար մէճիլլէր, գօնֆէ-
րանլար, գահրիմանլըզլար, ֆէտաքըար-
լըզլար էտիյօրլար իմիւշ, պիլ պիլմէզ ի-
տիք: Սիմալարընը կէօրմէտիք, սէտալարընը
իչիթմէտիք, պիլ անճագ իւզէրիմիլտէ

իծրոս օրունանդարը պիլիր խտիք . ալամէթ-
լէր կէօրիւր՝ էսէրլէր հիսս էսէր խտիք :
կիծէտէ կիւնտիւզտէ գօմիթէ արամագ
պէհանէսիլէ էվլէրիմիզ պասարլայ սիւրիւ
սիւրիւ մահպէսլէրէ կիտէր, այլար սէնէ-
լէր իլէ եաթար վէ նէ վար նէ հօգ վէրիւր
չըգար խտիք : Պիր եօլմուլուզ էսէնէ գա-
տար պաշըմըզտան պին պիր ֆէլաքէթլէր
կէչէր խտի : Ափուճ ափուճ փարալար վէրիւր,
վէ հէր փօլիստէն, հէր համմալտան, հէր
գայըգճըտան տիւրլիւ տիւրլիւ իլթիֆաթ-
լար կէօրիւր խտիք : Քէզալիք կիւզէլ պալ-
թալար, գալըն գալըն սօփալար, պըչազ-
լար, գուրչունլար իլէ զիյարէթ օրունուր
խտիք, խանէլէրիմիզ աթէշ իլէ թէզեթին
էտիլիր խտի : Էվլատարըմըզ վալիտէլէրի-
նին գուճագլարընսա պօղաղլանըր, գըզ-
լարըմըզ հարէմլէրէ եա թէպտիլ ի հա-
վալարա կէօթիւրիւլիւր, լաշէլէրիմիզ կիւպ-
րէ արապալարը իլէ թաշընըր խտի : 30
սէնէտէն պէրու նուֆուս նուֆուս իւզէրինէ,
սէրվէթ սէրվէթ իւզէրինէ, էմլաք էմլաք
իւզէրինէ իլավէ էյլէտիք, պունա չիւպհէ
ճայիզ տէյիլ, պունլար էմր ի վագըլար
տըրլար :

Էնճամ հիւրրիյէթ կէլտի : Պիզ՝ Սէլա-
նիքտէն, Էնվէրտէն, Նիյաղիտէն պահս է-
տիյօր խտիք, պիր աէ պիր սիւրիւ գահ-
րիմանլար չըգըպ խապէր վէրտիլէր քի
ասըլ հիւրրիյէթ կէթիւրէնլէր քէնտիլէր
իմիշ, վէ նէ պէօյիւք հիմմէթլէր, իւզ-
մէթլէր էյլէմիշլէր : Խէլասքեարլարըմըզը
րէյիւլայն կէօրտիւք : Աճայիպ պիչիմի
ինսանլար, սաչլարը ուզուն, չապգալարը
72 քէօշէլի, պըլըգ վէ փալթօլարը չէհիս
տիւշմիւշ, ճէպլէրի տէ մէճըուհ : Պունլար
կէլիպ ալէնէն թէաթրօլարտա, քիլիսէլէր-
տէ, միթինկլէրտէ քիմ օլտուգլարընը ան-
լատըպ, քէնտիլէրէ թէչէքքիւր էթմէյէ,
ալգըլլամաղա վէ պիր չօգ փարալար վէր-
մէյէ պօրճըլ խտիլիմիզի սէօյլէր սէօյլէմէզ
ճանէն, պէտէնէն անլէրէ սարըրըգ : Շիւքը

օլտուն, Ունճեանլարը, Թալչանճըեանլա-
րը, Պալեօզեանլարը օրթատան գալ-
տըրան, պանգատան չըգըպ ուզուն
պօյրու տէնիզ եօլմուլուզու զահմէթի-
նէ գաթլանան՝ պիղտէն պինլէրճէ լի-
րալար չէքիպ ժընէվտէ, Փարիզտէ, Շէ-
փըրտըպուլտա, պիղիմ իչիւն նէլէր տիւ-
շիւնէն, թէրթիպ էտէն, Սասունտա, Մուշ-
տա իլանը հարպ էտիպ տիւշմէնլէրի մահվ
էտէն, չօճուզ վէ գարըլարը տաղլարա
տիւշիւրէն չու գահրիմանլար զիւմիէսինի
ալգըլլատըգ, միլլէթ մէճլիսինէ գօյտուզ,
Փարլամէնթօյա ազա ինթիլտապ էյլէտիք :
Էյէր պէօյլէ եափմասազ, պունլարա միլ-
լէթին մուհաֆալատը իչիւն սօնրատան
եինէ փարալար վէրմէսէ խտիք, ազ գալա
Մարտ 31տէ Ատանա խարապ օլույօր խտի,
գան սէյլէրի աղամճազ խտի : Պրագ քիմ-
լէր չիւպհէ էտէրլէր իսէ էթմին, պիզ նի-
չէլէրին էթտիլի կիպի խտիսա էտէպիլի-
րիզ քի միլլէթիմիզէ անլէր չօգ խըսմէք
էյլէտիլէր : Պաղըլար տիւշիւնիւյօրլար քի
մատամ քի պունլար պիղի աղատ էթտի-
լէր, արթըզ պրազըպ իչլէրինէ, տանաթթ-
վէ թիճարէթլէրինէ կիթսէլէր օլմա՞զ մը :

Պէօյլէ տիւշիւնէնլէր չօգ եանըլըյօր-
լար, զիրա պունլարըն պաշգա սանսաթթ
վէ թիճարէթի հօգ տըր : Պունլարըն սա-
նաթթը միլլէք գուրքարմազ տըր վէ տա-
հա չօգ գուրթարամազ չէյլէրի վար տըր :

Պիրինճի. Մէզհիէպ տէնիլէն պիր խա-
յալը պաթըլ վար քի, միլլէթ պունա նա-
սըլ իսէ էսիր օլմուշ : Լօրսէ, եանսա, տէօ-
յիւլսէ, եաղմա օլտա, ֆագիր օլտա՝ եինէ
ատըլարտան պէրու ծնա սարըրըշ գալը-
յօր : Պունու օրթատան գալտըրմալը, անա
տալիլէն հիւճիւմ էթմէլի, քէօքիւնտէն
սէօքմէլի, պիզ մէզհիէպի ազաւսըրգ տալի
վէրմէլի տիւրլէր, վէ չիմտի ծնա չալըյօր-
լար : Էլլէրինտէ գուվվէթլի սիլահ տա
վար, եանի կղերաւկաւն թաղըմըն ֆէնա-
լըզը, վանլար խարէսինին սու ի խթիմա-

լաթը: Պոռնկարը տէֆ էթմէք իչին ճիւղի
գալարըմալը: Փէք միւստիր պիր չարէ
տէյի՞լ մի:

Իբրինճի. Պիր տէ ճիւղեան տէնիլէն պո-
յունաուրուգ վար, միլլէթի պոռնտան տա
ազատ էթմէլի: Նէ՞ իմիշ աիլէ թէշքիլի,
ֆամիլեա փալըղը, սէնին գարըն՝ պէնիմ
չօճուղում՝ սէնին էվլաուրն, պոռնկար նէ՞
էսարէթ, նէ՞ զաիլէ: Ինսան հիւրր տիր.
մուհապպէթ հիւրր օլմալը (ազաս սէր)
վէ մուհապպէթին մէյվէսի ումուլ ինսա.
նիյէթին մալի տիր: Սաղ օլսունկար, պիզի
պու պէնստէն տախի ազատ էթմէք իչին
հէմ թալիմ էտիյօրլար, հէմ տէ պիլ ֆիլի
խապաթ էտիյօրլար:

Իւչինճիւ, վալիտէյնէ իթաաթ, մէք-
թէպոտէ մուալլիմէրէ իթաաթ, միլլէթին
րէսմի հէյէթլէրինէ իթաաթ, վէլհասը
իթաաթ տէնիլէն պիր զաաֆ վէ չիւրիւք-
լիւք միլլէթի ալմըշ, պոռնտան խէլաս օլ-
մալը ալը: Իթաաթ նէ՞ տիր. հէր քէս
հիւրր տիր. քէնտի տիւչինիւր վէ էն պէօ-
յիւք ամիրլէրին պիլէ վէրալի գարարը
րէտտ էտէր: Վա՛ր օլսունկար: Մէքթէպլէ-
րիմիզէ կիրիպ չօճուղարըմըզա պոռն թա-
լիմ էյլէտիլէրի կիպի գալընճա սօփալար
իլէ պիլ ֆիլի իսպաթ տա էտիյօրլար:

Տահասը վար, էրմէնի սէրմայէտարանը,
ֆապրիգաթօրլարը վէ միլլէթնէրլէրի էլին-
տէն իշնիլէր նէլէր չէքիյօրլար, ծնլարը
տա ազատ էթմէլի: Ելհասը հիշ պիր թա-
րաֆտա պիր մէրպուլթիյէթ, իփ եա քէնտիր
գօմայըպ քեաֆֆէսինի գըրմալը, վէ պու
կիտիլէ ինչաւլա հազընլարտա հիւրր
միլլէթիմիզին խէլասքեարլարընը պիր տահա
ալգըլարըլ:

Պու մագսէտէ նա՞սը վասըլ օլաճապ-
լար: Նասըլը եօգ. պու պիր ինգըլապ
տըր, հէր վասըլթա ճաիլ տիր. թէհսիա,
թահգիր, սօփա, գուրչուն, պըչապ, տի-
վար աշմադ, փէնճիրէ գըրմադ, պօմպա,
հէր չէյ, (սմէն գնով) մագսէտ էյի տիր.

վասըլթա նէ օլուր իսէ օլսուն: Միլլէթ
ճահիլ տիր, քէնտի հալինի վէ խայրընը
պիլմէյօր, իմտի ֆաթրիգ խանէնին, երու-
սաղէմին, պաշգա վանլարըն խտարէսինի
էլտէ էթմէլի, միլլէթ մէճլիսինտէ պիր
գաշը սօփայը եէրսէ պագիսի գաշար. իշ
կիւճ վէ աիլէ սահիպի օլսունկար սօփայա
տայանամադ. զազէթաճըլարըն աղընը
թուլթմալը, սօփա իլէ Գուրթարըճըլարըն
իճրաաթընա միւստիա վէ հէմէֆքեար ֆաթ-
րիգ քիմ իսէ, չալըշմալը քի, օ պագի գալ-
սըն, Մէճլիա թաթիլ օլուր, էյմիաճին
պօշ, երուսաղէմ պօշ, Սթանալ ֆաթրիգ-
պօշ, Երուսաղէմ պօշ, Սթանալ ֆաթրիգ-
պօշ գալըլ, ումուրը միլլէթ հէրճ ու մէրճ
սիլ գալըլ, ումուրը միլլէթ հէրճ ու մէրճ
օլուր, պիզզաթ Սահմանադրուքիւն թէհ-
լիքէյէ տիւչը իմիշ, զիյանը եօգ, հէր
թարաֆտան ֆէրեաա, ահ ու էնին սէտա-
լարը կէլիլ իմիշ, քիմէ՞ նէ: Էնճամ շու-
մալիւմ տիր քի պիրազտան հէր քէս օսա-
նըպ չէքիլիլ, վէ մէյտան պու պիզիմ
Գուրթարըճըլարըմըզա գալըլ: Վէ կիւզէլ
կիւզէլ խտարէ էտէրլէր: Զաթէն պոռնկա-
րըն նան ու նիմէթինի կէօրաիւք, պէօյիւք
իճրաաթ վէ ֆաալիյէթլէրինի սէյր էյլէ-
տիք: Հիսապլարընա տախի տագիլ օլ-
սըրգլարընը ծնտան պիլիլիլ քի, թա էվ-
վէլտէն պէրու միլլէթտէն ալտըղլարը հէփ
փարալարըն պիլանչօրընը ալթը այտա պիր
նէշր էտէրլէր. պէօյլէճէ միլլէթիմիզ իչին
ալթուն տէհր կէլմիշ օլուր:

ՌՈՒՀԱՆԻ ՀԱՅԱԹ

ԵԷՐ ԻԻԶԷՐԻՆՏԷ ՍԷԼԱՍԷԹ

Ամէրիգա վէ Ինկիլթէրա արաւընտա
վուգու պուլան սօն մուհարէպէնին խիթա-
մընտա, Նիւ Եօրգ իսկէլէսինէ պիր կէմի
կէլտի: Սնըն էվրօփաաա կէլմէքտէ խտի-
յի մայիւմ խտի իսէ տէ, կէթիւրտիլի խա-
պէրի պիլէն եօգ խտի: Լաքին պիր աղ սօնրա
հհալիյէ իլան օլընտը քի, սուլհ մուհահէ-

տէսի իմզալանմը, վէ խունրիզ մուհա-
րէպէ արթըզ խիթամ պուլմը աըր :
Պու խապէրի իւք տէֆա իշիտէնէր , սո-
գազարտան գօշարագ «Սուլհ , սուլհ ,
սուլհ» տէյու նիտա էթմէքտէ խիլէր :
Անը հէր իշիտէն աշնի խապէրի թէքրար
էթմէքտէ խաի , մէսէրրէթ օ գատար ա-
զիմ վէ օ գասար տէվամը խաի քի օ կի-
ճէ սայքի հիշ քիմնէ ույգու կէօրմէտի :

Մն տօգուզ տէհր էվվէլ Բեթլեհեմասհ-
րալարնտա ըու ի Սէմաստան կէօրիւնէն
պիր հէյէթ , պիւթիւն տիւնեայա , «Եհր
իւզէրինտէ սէլամէթ» տէյու իւն էյլէտի :

Վէ իշթէ «Սէլամէթ» նաղմէսի օ վա-
գըթ քիւրրէ ի հալայը տիթրէթտիյի կի-
պի , պու կիւն տախի եիւզ պինէրճէ չան
գուլէրինտէն կիւրլէյէն սէտալար , քիլի-
սէլէրտէ թէրէննիւմ էտէն սիւպեանըն փաք
սէտալարըլա պիրլէյիպ աշնի միւթտէյի
սայթհը զէմինին հէր քէօշէսինտէ ճինսի
պէշէրին տէրանագ գալպլէրինէ իւն էթ-
մէքտէ տիրէր : «Եհր իւզէրինտէ սէլա-
մէթ :

Լաքին սէլամէթ նէրէտէ տիր :

Սէլամէթ նաղմէսի տահա Բեթլեհեմ
թէփէլէրինտէ եանգօ վէրմէքտէ իքէն Ռու-
հելին պիտու սապլէրինին նալէսի , վէ
անլէրին ճանարզ ճէսէտլէրի իւզէրինտէ
սաչարընը Խօլան վալիտէլէրին ճիկէրաուզ
ֆէրեատլարը օ սէլամէթ նաղմէսին իսթիհ-
զա էտիյօր խաի : Սէլամէթ նաղմէսի հա-
լա մուհարէպէ թօփլարընըն կիւրիւլթիւ-
սիւնէ էնճամ վէրէմէտի : Մէյտանը մու-
հարէպէտէ եէքտիկէրինին գանլարընը տէօ-
քէն նէվճիվանլարտան եիւզ պինէրճէսի
հէր սէնէ պու նաղմէյի թէքրար էտէն
վալիտէյին տիւզլէրի տիպինտէ պէօյիւմիւշ
տիրէր : Պիզզաթ պու միւթտէյի գարան-
ըզ տիւնեայա թէպլիր էթմէք վաղիֆէ-
սիյլէ միւքէլլէֆ օլան քիլիտէլէր՝ քէնտիլէր
եէքտիկէրիյլէ ալագա վէ միւնասէպէթլէ-
րինտէ պու սէլամէթէ միւհթամ իտիքլէ-
րինի կէօթէրիյօրլար :

Պու սէմալի խապէրի վազ վէ իւն է-
տէն մինպէրլէրտէն պիլէ նիշէլէր սօնու
կէլմէզ նիզա վէ զավղալարն մէրքէլի օլ-
մուշ սըրլար : Իմսի , հա՞նի սէլամէթ .
նէրէտէ տիր :

Վազաա Քրիստոսըն կէթիւրմիշ խալիյի
սէլամէթին էսէրլէրի թարիխի պէշէրտէ
կէօրիւլմէքտէ տիր : Դատիմլէր արասընտա
աիլագ վէ խայրըն միյարը հագգընտա
ճարի օլան էսնա թէսավվուրլար թէպէտ-
տիւլ էթմիշ տիր : Խրիսթիյանըլըն գա-
տէմ պատտըզ հէր պիր մահալտէ հէյէթ ի
իճթիմսիյէնին ահվալը խարիճիյէսինտէ
պէլլի իւլահաթլար նիւմայան օլմագտա
տիր : Ուսուլը էսարէթ լաղվ էտիլմիշ ,
թաիֆէ ի նիտա վէ սիւպեան տահա եիւք-
սէք պիր մէվգի թուլթմիշ օլուպ , ֆէրտին
հայաթը մուգատտէս ատտ օլունմագտա
տիր : Պու խուսուլարճա թէրագգը հէր
նէ գատար աղրը օլմուշ խաէ տէ , եինէ
տէ հարաքէթ տախիմս իլէրի տօղրու օլտը-
ղը շիւպհէ գապուլ էթմէզ պիր քէյֆիյէթ
տիր : Վէ պիլճիւմիէ էյի հարաքէթ վէ
ֆտալիյէթլէրին մէրքէլինտէ Քրիստոս պու-
լընմագտա տիր : Վէ նիհայէթ անըն սէ-
լամէթի տիւնեայը զապթ էտէճէյինէ է-
մին իզ : 0 «Նիհայէթ թօփրագ իւզէրինտէ
տուրաճագ տիր .» (Էյ. 19,25):

Տէրխաթըր էտէլիմ քի , պէյն էլ պէշէր
կէօրիւլմէքտէ օլան տիւզէնսիլիյին սէպէպ ի
ապլիսի Քրիստոսըն անլէրի տէֆ էթմէյէ
քիւաֆի օլմատըղը տէյիլ , անճագ ատէմ-
լէրին Անըն կէօթէրտիյի թարիպտէն իա-
թիֆատէ էթմէք իսթէմէտիքլէրի տիր :
Կիւնէշ պաիսի սըհհէթ ու աֆիյէթ տիր ,
լաքին քէնտի իսթիյարըլլէ զուլմէթ վէ
լուլթուպէթտէ Խաչամագ իսթէյէն պիրի-
նին զաաֆը , չէմս հագգընտա տէրմիյան
էտիլէն հագիգաթը իպթալ էտէմէզ : Քը-
րիստոս նուր տիր . 0 ինսանլարըն քէնամիլ
պիր հայաթա վէ սէլամէթէ նաիլ օլմալա-
րը իշիւն կէլմիշ տիր : Սէլամէթիմիզ իշիւն

հէր չէյ Աննն թաղափրնտան հաղորդանմըլ տըր :

Տէօրթ եիւղ սէնէ եվիլէլ համպուրկ չէհրի տիւղմէնէր թարափրնտան մուհա- սէրէ էտիւմիշ իտի, էհալի ուճ տէրէճէ սըղընթը չէքմէքտէ իքէն, խէլաս իւմիտի ետընըղ քէնտիլէրին մասոււմ չոճուգլա- րընտա իտիլինի կէօրէրէք, չէհրտէ պուլու- նան չոճուգլարտան պիր թապուր թէշքիլ էտիպ, անլէրի չէհրտէն տիշարըյա տիւղ- մէնին չատըրըլարընա սօղրու կէօնտէրտի- լէր: Տիւղմէնէր, պէյաղըր կիլինմիշ օլան պու սապիլէրին պիտուշ սիմալարընը կէօ- րիւնճէ, եվիլէլա թէաճճիւպ վէ սօնրա թէ- րահհիւմ էթտիլէրինտէն, անլէրին գալպի շու մէնղարէ էօնիւնտէ արթըղ խուսումէթ թաշըյամաղ պիր հալա կէլտի: Անլէր քէնտի սիւհըլարընը պրտաղըպ, մէյվէ ա- ղաճարընտան տալլար քէսէրէք, սուլճ ա- լամէթի օլմագ իւղրէ անլէր իլէ չոճուգ- լարը թէգեին էտիպ կէրի չէհրէ կէօնտէր- տիլէր: Թօփ վէ թիւֆէնկին վէրէմէտիլի սէլամէթ՝ մէլէքսիմա մասումլար վասըթա- սըյլէ թէէմին օլունտու:

Ինսանղար կիւնահ սէպէպիւնտէն տար պիր մէվգի թուլթմուշ, վէ քէնտիլէրին սէ- մալի ֆէտէրէրէրինին գալպինի միւքէտտէր գըրմըլ իտիլէր: Նիհայէթ Ալլահ Սէմա իլէ գէմին արասընտա սուլճ, վէ ինսան գալպինտէ սէլամէթ մէյտանա կէթիւմէք իւղրէ քէն- տի Իպն ի վահիտինի տալահ էլպիսէսիլլէ թէգեին էթմիշ օլարագ պու տիւնեայա իրտալ էյլէտի: Կիւնահ վէ կիւնահըլ թա- պիւթըն ֆանի սէֆատըյա, սէմա վէ ա- նըն մէլիլի օլան Ձաթըն գալպինէ օղլար ֆըրըլատան տիւնեա նիհայէթ անըն օղլու- նըն սուշարղ սիմալընա պագարագ, անը փաք թագտիմէլէր իլէ թէգեին էտէճէք վէ սէլամէթ իտտէ օլունաճագ տըր:

Իլթէ Ծնունդ տապահընտա թէրէն- նիւմ էտիլէն սէլամէթ նաղմէսի հէր պիր ֆէրտի Ալլահըն լէքէսիլլ էվաարընն վա- սըթասըյլէ մէյտանա կէլէճէք օլան պու սէլամէթէ տալլէթ էտիյօր:

Կ. Յ. ԻՍԹԱՆԳՈՒԼԻՈՒՆԱՆ

ԿԼԷՏԻՓԹՕՆՈՒՆ ԷՎԼԱՏԼԱՐԲՆԱ ՆԱՍԻՉԱԹԼԱՐԸ

Գէնճի քէրճէմէ ի հալընսան.—Կէնճ- լիլիմտէ պիր վարղ օլմագ նիլէթիւնտէ պուլունտու խէտէ, փէտէրիմ պէնի պու նիլէթտէն վաղ կէշմէյէ իգնա էյլէտի: Պէն տալի սէնին կիպի պու մէսէլէլէր հագգընտա չօգ տիւշիւնմիւշիւմ, վէ գան- մըշըմ քի, Մէզհէպի գանըշար արասընտա տալիմի վէ գէմանի օլանղարը թէմնիլ էթ- մէք, տէրին միւթալաս վէ ինայէթ վէ տէլալէթ ի Իլահիլէյէ ինթիլղար էթմէքիլի միւսթէլղիմ օլան պիր մէսէլէ տիր: Աս- ըրմըգտա եէնի էֆքեար ու թասափուրաթ սահիպի օլուպ անլէրի նէշը էթմէյէ չա- լըշմագ մօտա հիւքմիւնէ կէշմիշ տիր: Վէ չօղլարըն իշի անճագ մէվճուտ օլան պիր գալլ հա նաղարիլէյի թէպուիլ էտիպ ա- նըն եէրինէ պիր տիլէրինի գօմագտան ի- պարէթ օլմուշ տըր, լաքին Բապըն գօ- տուղու թէմէլ գաիմ վէ տալիմ տիր, վէ օ քէնտի իշի իշիւն վաղթ կէլտիքտէ վա- սըթա վէ ալէթլէր պուլաճագ տըր: Վէ պիլ օ վասըթալար արասընտա պուլունուր իտէք միւթու տայըրըղ: Սէնին անլէրտէն օլաճաղընա գալիէն իւմիտիմ վար տըր:

Մէթթէպէ եէնի կիւմիշ օլան օղլու- նա լիւսիհարք.—Մէթթէպէ կիրմէք իլէ էօմրիւնտէ պէօլիւք պիր միւտտէթ պա- շընա գասաէմգէն օլույօրըն. պիր միւշքի- լաթա թէսատիւֆ էթտիլինտէ տէրիւթըր էյլէ քի հէր չէյ գօլայ օլա իտի պիլ անլէր իշիւն ճէհտ էտէրէք էլտէ էթտի- տիլիմիլ գուվիլէթի տալա քէսպ էտէմէ- յէճէք իտիք. հագգիւթը հալտէ միւշքի- լաթ իպահաթ վէ թէրագղինին վալիտէսի տիր: Սէնի մահղուն վէ մէֆթուր էտէճէք պիր չէյ սանա իտապէթ էտէր իտէ, տէր- խաթըր էյլէ քի էօմրտէ պու նէվ հալլէր թէսատիւֆի օլարագ կէլմէղլէր: Սէմալաթ- տա օլան ֆէտէրիմիլին մագսէտի անլէր իլէ պիլգէ իթիմատ, թէպիլմիլէթ վէ միւ- տալլմէթ թալիմ էթմէք տիր: Անլէրին

պիղծ էրքէն իսապէթ էյլէմէսի՝ էօմրտէ պիւրիւրէ թէսատիւֆ էտէճէյիմիդ տա-
հա չէթին սատէմէլէր վէ ճիհատա մու-
դաւլէմէթ էթմէք իչիւն պիղի միւհքէմ
վէ գուվլէթի գըլմագ մագսէտինէ մէսին
տիր : Իւմիտ էաէրիմ քի սէնին օ մէքթէպ-
տէքի էօմրիւն էյի վէ մութլու օլաճագ
տըր : պինալար վէ մէքթէպ լէֆիգլէրինտէն
վէ էմվաի շէրաիէթտէն խօշնուտ օլուպ էյի
տօսթլար սէչէճէքսին . լաքին ունութմա քի
տօսթ ինթիսապը փէք մուհիմմ օլուպ չօգ
իհթիմամ թալէպ էտէն պիր քէյֆիյէթ
տիր : Այլահը սանա տօսթ էյլէ, վէ թէգէք-
քիւր էյլէ քի օ քէնտինէ սըզ օլընան հէր
նիյազ վէ թալէպի իշիտիպ ճէվապ վէրիր :
Հէր իշտէ միւմքին օլանն վէ էլինտէն
կէլէնին էն էյիսինի եափմաղա ճէհտ էյլէ :
Հէր չօճուղըն էլինտէն կէլէնի եափմաղ
հատտը զաթընտա էյի պիր շէյ , քեաֆի
պիր մագսէտ տիր . Չիրա միւսթագիմանէ
ճէհտ նէթիճէսի օլարագ քէնտիսի մէսուտ
օլուպ սաիրլէրէ տէ ֆաիտէյի օլաճագ տըր .
պիւթիւն իճրաթըմըզտա անլէրի Այլահըն
հուզուընտա իճրա էտիյօրուզ տէյու հիսս
էթմէք, օլ իճրաթըմըզըն տօղրու օլտու-
ղունա տաիր էն էյի պիր վէսիգէ տիր :
Միւշքիւթ Միւզայագա , վէ խաիպէթլէր
պիղէ մուճիպի զիյան օլմատըգտան մա-
տա տահա էյի եափմագ վէ տահա տա-
յանըզըն էօմրլէր սահիպի օլմագլըզը պիղէ
թալիմ էտէրլէր : Չօգ տէֆա պիղիմ խաի-
պէթլէրիմիդ (պօչա տիւշմէք) էն ալա մու-
վաֆֆագիյէթլէրիմիդ տիրլէր :

գիսինի ճիտտէն մուգայէսէ էթմէքլիյէ
շիմտիյէտէք լազըմ օլան էհէմմիյէթ վէ-
րիւմէմիշ տիր : Պազը մուհարրիւրէր Ալ-
մանհանն մէմալիքի էճնէպիյէտէ թէվ-
սիի թիճարէթ էթմէսինի միւպալաղալը
պիր սուրէթտէ թարիֆ էթմիչլէր , տիկէր
թարաֆտան պու մէսէլէյէ ալագատար օ-
լանլար տա պու եանլըչը տօղրուլթմագ
իչիւն Ալմանհանն թէրագ գիսինին սէպէպ-
լէրինի թամիգ էթմէյի իհմալ էթմիչլէր
տիր : Ալմանհանն թալիմ ու թէրպիյէ
ուսուլլարընն ըիւճհանիյէթի վէ հըրֆէթ
ու սէնաաթտա իհրազ էյլէտիյի մէհարէթ
չօգլարա մալիւմ օլմուշ իսէ տէ , անըն
ճօղրաֆիյաճա թուլթտուղու մէվգի իգ-
թիզասընտան էվրօփա չարչուլարընտա փէք
միւսաիտ վէ ինկիլթէրաննքինէ ֆաիգ
պիր նուֆուզ ու թէէսիրէ մալիք օլտուղու
չօգլարըն նազարը տիգգաթընը ճէլպ էթ-
մէմիշ տիր :

Էվրօփա գըլթասընն մուհիմմ թիճա-
րէթ մէրքէզլէրի Ալմանհանն գափուսը
եանընտա պուլունտուղու իչիւն , օ քէնտի
էմթարըն ագտարմա եափմայարագ փէք
ազ մէսարիֆլէ չարչույա տէօքէպիլիր :
Ինկիլիզլէր իսէ էմթըլարընը տէնիզտէ գա-
րատա պիր գաչ քէրրէ ագտարմա եափ-
տըգտան սօնրա չարչույա էնտիրէ պիլի-
յօրլար : Վէ իշթէ պու սէպէպտէն ինկիլ-
թէրրանն ըագիպլէրի անլէրտէն զիյատէ
միւսաիտ հալ ու քէյֆիյէթլէր թահթընտա
պուլունույօրլար , վէ մէյտանը թիճարէթ-
տէ նիչէ սըրալարտա անլէրէ քեամիլէն զա-
լիպ օլմուշ տըրլար :

Մէսէլա . 1881—1908է գատար միւ-
րուր էտէն 20 սէնէ զարֆընտա ինկիլ-
թէրրա իլէ Ալմանհատան՝ Բուսիա , Իսպի-
չէրա վէ Ալսթրիայա վուգու պուլան իս-
րաճաթ պէրվէճհի աթի տիր , շէօյլէքի
մէգքիւր միւստէթին իլք 4 սէնէսինտէ
Ալմանհատան պու իւշ մէմէքէթլէրէ 32,
540,000 վէ սօն 4 սէնէսինտէ 72,193,000

ՄԻԻԹԵՆԵՎԱԿԻ

ԻՆԿԻԼԹԵՐՐԱ ՎԷ ԱԼՄԱՆԻԱՆԸՆ ԹԻՃԱՐԷԹԻ(*)

Ինկիլթէրրա վէ Ալմանհա թիճարէթի-
նին ֆարգը մէմլէքէթլէրտէքի թէրագ-

(*) Պանքէմփօթէրի Բիլիւտէն իգՊիպաս էտիլմիշ
տիր :

լիրալըգ իխրաճաթ վուգու պուլմը, եւսնի սոն 4 սէնէտէ՝ իւք 4 սէնէնինքինտէն 39,645,000 լիւրա ֆազլա օլմուշ տըր : Ինկիլթէրրատան իսէ մէգքիւր մէմլէքէթլէ-րին պիւրինճիսինէ 8,202,000 վէ իքինճէ-սինէ 14,733,000 լիւրալըգ իխրաճաթ վուգու պուլմը, սոն 4 սէնէնինքինքի իւք 4 սէնէնինքինտէն անճազ 6,531,000 լիւրա զի-յատէ օլմուշ տըր : Մէգքիւր միւտտէթին իւք 4 սէնէսինտէ Ալմանիանըն եէքիւն իխ-րաճաթը 154,246,000 լիւրա իքէն սոն 4 սէնէտէ 300,677,000 լիւրայա չըգմըշ, եւսնի 146,431,000 լիւրա իլավէ կէլմիշ տիր : Հէման ալնի միւտտէթտէ պիւթիւն Ինկիլթի իխրաճաթը 241,035,000 լիւրատան 361,848,000 լիւրայա չըգմըշ եւսնի 120,813,000 լիւրա իլավէ կէլմիշ տիր : Վէլհա-սըլ 20 սէնէ զարֆընտա Ալմանիա Ինկիլթէրրատան 25,618,000 լիւրա զիյատէ պիւր թիճարէթ եւսիմըշ տըր :

Պալատէքի ըագաւմարտան անլաշըտը-ղը իւզրէ, Ալմանիանըն ումուրը իգթիսա-տիյէ վէ թիւճճարիյէտէ Ինկիլիլէրէ ըիճ-հանիյէթի Ալմանիանըն, Էլրօփանըն մէմա-լիքի միւթթէլիֆէսինէ նազարէն պուլուն-տուղը միւսաիտ մէվզիի սէպէպինտէն օ-լուպ, պունըն իսէ սոն 10 սէնէ զարֆըն-տա Ալմանիա լէյհինտէ նէ գատար ճա-լիպի մէնֆաաթ օլտուղը ըագաւմար իլէ միւսպէթ տիր : Շէօյլէ քի 1899տան պաշ-լայարազ միւրուր էյլէյէն սոն 10 սէնէլիք միւտտէթին իւք նըսֆընտա Ալմանիատան Էլրօփանըն 18 ֆարգըլը մէմլէքէթլէրինէ վուգու պուլան իխրաճաթ 173,284,000 Ինկիլիլ լիւրասը օլուպ սոն նըսֆընտա իսէ պունտան 50,996,000 լիւրա ֆազլա օլմուշ տըր : Հալպու քի պու միւտտէթլէրին իւքինտէ Ինկիլթէրրանըն մէգքիւր մէմլէքէթլէրէ իխրաճաթը 107,450,000 լիւրա օլուպ սոն պէշ սէնէտէ իսէ պունա 24,418,000 լիւրա իլավէ կէլմիշ տիր :

Մէգքիւր մէմալիքէ օլան իխրաճաթը

այրը այրը կէօզ էօնիւնէ ալլապ մուգայէսէ էտէճէք օլուր իսէք կէօրիւյօրըլ քի անլէր արասընտա Բուսիայա օլան իխրաճաթ էն չօգ օլուպ, մէգքիւր 10 սէնէ զարֆընտա Ալմանիանընքի 4,692,000 լիւրա արթմըշ իւքէն Ինկիլթէրրանընքի 19,000 լիւրա էք-սիլմիշ տիր :

Մուգայէսէտէ տիգգաթըմըլը ճէլպ էտէճէք օլան իքինճի պիւր շէյ Ալմանիանըն Ալիթրիա իլէ օլան թիճարէթինճէ վուգու պուլան թէրազըլ տըր : Շէօյլէ քի Ալլա-թրիայա Ալմանիատան 8,422,000 լիւրա զի-յատէ իխրաճաթ վուգու պուլմըշ իքէն Ինկիլթէրրանընքի պէս 950,000 լիւրա զիյատէ օլմուշ տըր : Պունտան մատա Ալմանիա քէնաի ըագիպի օլան Ինկիլիլէրինքինին իքի միպի թէրազըլ կէօթէրմիշ տիր : Վէ հագիգաթը հալտէ Ինկիլիլ թիճարէթի սալթ թիւրքիա իլէ Նօրվիճիատա Ալմանիա թիճարէթինտէն զիյատէ քէսպի թէրազըլ էյլէմիշ օլուպ, օնլար իսէ Ալմանիա հուտուտունտան փէք ուզազ օլան մէմլէքէթլէր տիր :

Պու ըագիպլէրին պիլգաթ եէքտիկէրի իլէ օլան թիճարէթինի մուգայէսէ էտէր իսէք, չու սոն 10 սէնէ զարֆընտա Ինկիլթէրրատան Ալմանիայա վուգու պուլան նագլիյաթը թիւճճարիյէ 7,813,000 լիւրա վէ Ալմանիատան Ինկիլթէրրայա վուգու պուլան նագլիյաթ իսէ 6,316,000 լիւրա արթմըշ տըր :

Ճօղրաֆիաճա մէվզիլէրի նօգթաի նա-զարընտան պու իքի ըագիպլէրին եէքտիկէր-լէրինէ թիւճհանիյէթի պուլունմայան մէմալիքի սաիւրէյէ տաիսի աթֆըլ նիկեաճ էտէլիմ : Մէգքիւր մէմլէքէթլէրէ քէնտի մալլարընը իսալ էտէպիլմէք իչիւն Ինկիլթէրրա վէ Ալմանիա այնի միգտար եօլ քէստիւրիպ էմթալարընըն ֆիյաթը իւզերի-նէ այնի մէսարիֆի տէրիւհտէ էթմէյէ մէճ-պուր օլաճազ արըլար : Պունտա նէթիճէ պալատէ զիքը օլունանտան չօգ ֆարգըլը

տրր : Շէօյլէ քի , սօն 10 սէնէնին իւք նըսփընտա Ալմանիանըն էվրօփատան տը- շարտա պուլունան 28 ֆարգլը մէմլէքէթ- լէրէ իխրաճաթը 43,055,000 իրա օլուպ սօն նըսփընտա պունըն իւգէրինէ 21,866, 000 իրա զամմ կէլմիշ տիր :

Ինկիլթէրրանընքի իսէ իւք պէշ սէնէտէ 75,278,000 իրա օլուպ սօն պէշ սէնէտէ պունտան 35,790 իրա զիյատէ օլմուշ տրր : Իւք մուգայէսէտէ զիւր օլունան Ալմանիա թիճարէթի 18 մէմլէքէթին 16 սընտա Ինկիլթէրրանընքինտէն զիյատէ քէսպի թէրազգի էյլէմիշ իքէն , իքինճի մուգայէսէտէ կէօրիւլաիւիւնէ կէօրէ Ին- կիլթէրրա 28 մէմլէքէթին 22սինտէ Ալ- մանիատան զիյատէ թէրազգի իզհար էյ- լէմիշ տիր : Շէօյլէքի Ինկիլթէրրա պու 10 սէնէ զարփընտա 2ին վէ ճափօնիայա 8,080,000 իրա, Ամէրիգաի ճէնուպիյէ ճիւմհուրիյէթլէրինէ 14,661,000 վէ Մը- սըրա 2,936,000 իրա զիյատէ էմթաա իխրաճ էյլէմիշ իքէն, Ալմանիա պիրինճիյէ 2,751,000 իքինճիյէ 8,290,000 վէ իւ- չիւնճիւյէ պէս—829,000 իրա զիյատէ իխրաճ էյլէմիշ տիր :

Մէգքիւր ըազիպլէրին միւթէատտիա Ինկիլիզ միւսթէմլէքեաթընա օլան իխրա- ճաթ ըազամլարընըն մուգայէսէսինտէն տախի աթիտէքի նէթիճէ զահիր օլույօր : Ալմանիանընքի իւք պէշ սէնէտէ 9,261,000 օլուպ սօն պէշ սէնէտէ 2,217,000 արթ- մըշ տրր : Ինկիլթէրրանընքի իսէ իւք պէշ սէնէտէ 98,859,000 օլուպ սօն պէշ սէ- նէտէ 19,654,000 իրա արթմըշ տրր : Պու վէրիլէն ըազամլարըն խիւլասաուր շու տրր : Սօն 10 սէնէնին իւք նըսփընտա Ալ- մանիանըն պիւթիւն իխրաճաթը 225,598 պին իրա օլուպ սօն պէշ սէնէտէ 75 միւ- հօն 79,000 թէզայիւտ վուգու պուլմուշ տրր : Ինկիլթէրրանըն իսէ մէգքիւր միւտ- տէթլէրին պիրինճիսինտէ ճէման իխրաճա- թը 281,987,000 իրա օլուպ իքինճիսինտէ

79,862,000 իրա թէզայիւտ վուգու պուլմուշ տրր : Իմտի տէմէք օլույօր քի Ալման ըէզապէթի անճագ էվրօփատա Ինկիլթէրրայա զալիպ կէլիյօր . շէօյլէքի Ալմանիա էվրօփայա 1899—1903է գա- տար Ինկիլթէրրատան 65,434,000 իրալըգ վէ 1904—1908է գատար 92,012,000 ի- ըալըգ զիյատէ էմթաա սաթմըշ տրր :

Տիկէր թարաֆտան պու մուգայէսէ կէօսթէրիյօր քի Ինկիլթէրրանըն տիյարը էճնէպիյէտէ օլան թիճարէթի քէնտի միւսթէմիլքեաթընտա օլանտան տահա մուհիմմ տիր : Պու սօն 10 սէնէնին ի- քինճի նըսփընտա Ինկիլթէրրանըն մէմա- լիքի էճնէպիյէ իլէ օլան թիճարէթի 60,200,000 իրա օլմուշ իքէն միւսթէմիլ- քեաթընտաքի թիճարէթի անճագ 19 միւ- 654,000 իրա օլմուշ տրր : Թապիրի ա- խէրլէ էճնէպի թիճարէթի միւսթէմիլքեա- թը իլէ օլան թիճարէթինին իւշ միպի օլ- մուշ տրր :

ԵԵՅՅԻ ՏՇՐՇՍՄ

ՏԵՅՎԻՏ ԼԻՎԻՆԿԸՍԹԸՆ

3.

Տէյվիտ քէնտի մագսէտինի գուվլէ- տէն ֆիլիլէ կիթիրմէք իչիւն ապա վագթ զայ էթմէյէրէք փամուգ ֆապրիգասըն- տաքի գազանճընտան միւսթին օլան միգ- տարը արթըրտը : Անըն ապ միւշքիլի փարայա օլան իհթիյաճընտա իտի : 0 գա- տար ֆապիր իտիլէր քի Կլասիյա կիթ- տիյինտէ կէրէք փէտէրի վէ կէրէք քէնտիսի պիւթիւն հօլու եիւրիւմէյէ , վէ քէնտինէ հաֆթատա 15—20 զուրուչուգ պիր իշ պուլմագ իչիւն շէհրտէ սօգազլարը եիւ- թիւյէրէք տօլաշմաղա մէճպուր օլմուչար իտի : Օգումագ վէ այնի վագթտա չալըշ- մագ Լիվինկսթըն իչիւն աղըր պիր իշ իտի : Լաքին օ արթըրմըշ իտիյի մէպլաղը փէք տիգաթ իլէ սարֆ էտիպ քէնտի վագի-

ֆէլէրինէ սատագաթիւ տէվամ էյլէտի : Շէօյլէքի օլ գըլ միւստէթինէ մախսուս մէշգ ու միւթալասարնը իթմամ էտիպ' օլ պիր գըլ մէվսիմի իչիւն տախի թէտա-
րիք կէօրմէք իւզրէ թէքրար փամուգ ֆապրիգասընա կիթտի : Պու եօլտա ար-
թըրտըլը փարա իլէ նիհայէթ իքմալը թահսիլէ մուվաֆֆազ օլտու : Լիվինկսթըն
օ գատար միւսթաիա վէ քեամիլ պիր կէնճ իտի քի անըն մուալլիմլէրի անըն
քէնտի ինթիխապ էթմիշ իտիյի մագսէտէ մուվաֆրդ պիր քիմնէ օլտուզընա էմին
իտիլէր :

Լիվինկսթըն պիր միսիօնէր թախսիս օլունարագ Պասոռէլի իւնվանընը ալմագ վէ խուսուսի պիր Խրիսթիյան ֆըրգանըն ի-
ման իգրարընը գապուլ էտիպ' անլէրին թարաֆընտան քէնտի ագաթիլէրինի վազ
էթմէք իչիւն կէօնտէրիլմէք իսթէմէտի : Անըն նիյէթի սատէ պիր ատէմ մագա-
մընտա եէրիլէր արասընա կիրիպ էօմրիւ-
նիւն հէր պիր սաաթ վէ տագիգէսինտէ Գրիառտըն մէսլէքինէ իմթիսալ էթմէք
իտի : Պու սուրէթլէ անլէրին մուհապպէթ վէ հիւրմէթինի ճէլպ էտիպ , անլէրի Ալ-
լահա վէ ատէմլէրէ տօղրու քէնտի ֆարզ-
լարընըն սատըգանէ իֆասընտան հասըլ
օլաճագ օլան տահա նէճիպ պիր էօմրէ
գուլաղուզլայապիլէճէլինէ գավիէն իւմիս
էթմէքտէ իտի : Լաքին անըն ֆամիլեա վէ
ահապպասը միւթաստ եօլտա պիր միսիօ-
նէր թախսիս օլունմասը խուսուսունտա
անա օ տէրէճէ գուվլէթլի թավսիյէտէ
պուլունտուլար քի, նիհայէթ անլէրին ար-
զուընա մուվաֆագաթ էտէրէք քէնտի
քէնտիսինի Լօնտրա Միսիօնէր Շիրքէթինէ
թագտիմ էյլէտի : Անըն թէքլիֆի գա-
պուլ օլունուպ Լօնտրատա Շիրքէթին միւ-
տիրլէրի հուզուրունտա գըսա պիր իմթի-
հան վէրտիքտէն սօնրա միսիօնէր թալէ-
պէլէր արասընտա իւշ այ գատար թալիմ
օլունմագ իւզրէ Մնկարա մէքթէպինէ իր-
սալ օլունտը :

Պուրատա տիգգաթ իլէ չալըչպ թէտ-
րիս էտիլէն հէր շէյի ազ վագթ զարֆըն-
տա թահսիլ էյլէտի : Լաքին Լիվինկսթըն
իչիւն մաղլուպ էտիլմէսի իմքեանսըլ կիպի
կէօրիւնէն պիր միւշքիլ վար իտի իսէ օ տա
վագ վէրմէքլիք իտի : Հէր նէ եափտը իսէ
պու խուսուստա մուվաֆֆազ օլմատը : Պիր
տէֆա , հազրըլամըլ օլտըլը պիր վազը ի-
րատ էթմէք իւզրէ պիր մահալլէ քիլիսէ-
սինէ կէօնտէրիլտիյինտէ էսասը քէլամը օ-
գուլմագտան զիյատէ պիր շէյ սէօյլէմէյէ
մուվաֆֆազ օլմայարագ թէլալը պիր ի-
թիզար իլէ մինպէրտէն էնիպ կիթտի : —
Պու անըն էօմրիւնտէ պիր իշտէն ֆիրար
էթտիյի իւք վէ սօն վագըա իտի :

Վաղ իրաա էթմէք էմրինտէ Լիվին-
կսթընըն կէօթէրտիյի պու աճը քէնտի
չօպանընըն ճանըն օ գատար սըգտը քի
«պիր միսիօնէր օլմագ իչիւն լաղըմ կէլէն
գապիլիյէթ վէ գուվլէթլէրտէն մահրում»
օլտըլընը միւպէյնին պիր թէգքէրէ իլէ
անը միւտիրլէրին հուզուրընա կէրի կէօնտէր-
տի : Պու թավսիյէնին նէթիճէսի շու օլտը
քի, Լիվինկսթըն էմէք սարֆ էթմէյի տէյ-
մէզ , վէ իշէ եարամագ պիր կէնճ տէյու
հէյէթ ի իտարէ թարաֆընտան սանքի
թէրք օլունտը : Պու Լիվինկսթըն իչիւն
քիւչիւք պիր մաղլուպիյէթ տէյիլ իտի :
«Պէօյիւք ատէմլէր մաղլուպ օլմաղլար, ան-
ճագ քէնտի եիւքսէք մէվգիլէրինի տաիմի
մուվաֆֆագիյէթ իլէ իհրազ էթմիշ տիր-
լէր,» տէյիւ տիւչիւնիւպ քէնտի զաաֆ վէ
ատէմ ի մուվաֆֆագիյէթլէրինտէն տօլայը
ֆիլթուր կէթիլրէրէք, մէյուս օլան կէնճլէ-
րիմիլգէ պու նէ կիւզէլ, վէ նէ ճէսարէթ-
պախշ պիր տէրս տիր :

Լիվինկսթընը թարտ էթմիշ օլան միւ-
տիրլէր արասընտա՝ ատէմլէրի անլամագ
էմրինտէ քէնտի ըէֆիգլէրինէ ֆաիգ օլան
պիրիսի, Լիվինկսթընըն ինթապէթտէ զա-
իֆ, լաքին թէֆէքքիւր վէ իճրաաթտա
իսէ գուվլէթլի պիր կէնճ իտիյինի կէօ-

րիւպ անը միւտաֆաա էյլէտի , վէ նէթի-
ճէ շու օլտու քի , Լիվինկսթըն թէքրարէն
թէճըրիպէ օլունմագ իւզրէ պիր տահա
Օնկարայա իրսալ օլունտը :

Պիր գաշ այլըզ գըսա պիր թէճըրիպէ
Լիվինկսթընը թարտ էտէնլէրին եանըլմըշ
խտիքէրինի իսպաթ էյլէտի : Իւշ այ տէ-
վամ էաէն իքինճի միւտտէթ խիթամընտա
Լիվինկսթընըն պիր միսիօնէր օլմագլըղա
տաիր մալիք օլտուզը լիյագաթ հագգըն-
տա շիւպհէ էտէն հիշ պիր քիմնէ գալ-
մայրպ , էնճամ օ Չինէ պիր միսիօնէր
թային օլունտու : Պու վագթտա Չինտէ
մուհարէպէ տէվամ էթմէքտէ օլտուզուն-
տան հիշ պիր քիմնէ էմիյէթ իլէ օ թա-
րաֆա կիտէմէզ իտի : Հէր նէ գատար
պու վագըա Լիվինկսթըն իչիւն պիր մէ
յուսիյէթ սէպէպի իտի իսէ տէ , մուհա-
րէպէնին խիթամընա գատար պէքէյիպ
վագթընը պօշա սարֆ էթմէք իսթէմէյէ-
րէք՝ Լօնտրատա թահսիլ ի թէպապէթէ
տէվամ էտիպ , կլասկօտա տախի թապիպ
վէ ճէրրահ իւնվանլարընը իհրազ էյլէտի :
Լաքին Չինտէ մուհարէպէ հալա տէվամ
էթմէքտէ օլտուզունտան Աֆրիգայա կիթ-
մէքիլէ գարար վէրիպ , 1840 Դեկ. 8տէ
ինկիլթէրրատան հարաքէթ էյլէտի :

զուրուշուն թախսիսի պապրնտա հիւքիւմթ թա-
րաֆրնտան կէօնտէրիլէն թագրիր պիւտճէ էնճիւ-
մէնինէ ինալէ օլունտու : Եէտի Գուլէ խարիճինտէ
հիւքիւմթէ ախտ պիր իսաթախանէ թէսիսի վէ
պիր տէֆատա մագսէտի մէզքիւր իչիւն 195,360
լիրանըն սարֆը պապընտա պիւտճէ էնճիւմէնին
պէյաննամսի օգունուպ բուզնամէյէ գայտ էտիլ-
տի : Հիճագ տէմիք եօլու լէվազիմինէ սարֆ օ-
լունմագ իւզրէ 200,000 զուրուշ թալէպինի հալի
պիր թէզքէրէ օգունուպ պիւտճէ էնճիւմէնինէ
հէվալէ օլունտու : Պունտան սօնրա Մէարիֆ նա-
զըրընը իսթիզահ էթմէք իւզրէ Թարապուլուսը
Ղարպ մէպուսարընըն վէրմիշ խտիքէրի թագ-
րիրէր օգունտու : Միւմալիլէյիւման չիֆահէն
տախի պէյաննամսի պուլունուպ թարապուլուստա
իթալիսնլարըն 12 առէտ մէքեաթիպ ի ալիյէսի
վար իքէն , հիւքիւմթին անճագ 4 մէքթէպի
պուլունուզունու վէ 1 $\frac{1}{2}$ միլիօն իսլամ չօճուգ-
լար մէքթէպ եիւզիւ կէօրմէյէրէք սօգազարտա
կէզմէքտէ խտիքէրինի զիքր էթմիշ տիրէր : Պու-
նուն իւզէրինէ Թալին մուհարրիքի Հիւսէյին Ճա-
հիտ պէյ սէօզ ալըպ Մէարըֆ հազըրըն էմրուլահ
էֆէնտինին պէօյիւք միւպաշէրէթլէրտէ պուլուն-
մուշ իսէ տէ , պիր սէնէ զարֆրնտա հիշ իճրաաթ
կէօթէրէմէմիշ օլտուզունու , իլանը մէշրութի-
յէթմէն ագտէմ մէարիֆ իչիւն 300,000 լիրա
թախսիս օլունմուշ իքէն իլանը մէշրութիյէթմէն
սօնրա մէպլաղը մէզքիւր 3 գաթլանմըշ իսէ տէ
միւնասիպ կօլտա սարֆ օլունմամըշ իտիլինի ,
միւշարիլէյի Նազըրըն քէնտի մէմուրիյէթինի տէր-
իւնտէ էթտիլի սրրատա մէքեաթիպ ի իպթիտախ-
յէյէ փէք զիյատէ էնէմիլիլէթ վէրմէքիլին լիւ-
զումունտան պահա էտիպ՝ օլ պապտէ փարլագ
վատլարտա պուլունմուշ իսէ տէ պու վատլարը
եէրինէ կէթիւրմէմիշ իտիլինի , մէքեաթիլին թէրագ-
զըսը պապընտա սաիրլէր իլէ իսթիլաթէլէրտէ
պուլունմատըրընը վէ քէյֆ ի մայիշա մուսալիմ-
լէր նասպ վէ ազլ օլունմուշ իտիլինի , մէքեա-
թիպ ի իպթիտախիլէնին իսլահը վէ փրօզրամ թան-
զիմի իչիւն քէնտի թահթը լիյասէթինտէ պիր
գօմիսիօն տալլէթ էթմիշ իսէ տէ , իւք թէճէմիլ-
տէ քէնտիսի հազըր պուլունմամըշ վէ իքինճի-
սինտէ իսէ պիր սէֆիրին զիյարէթի միւնասիպէ-
թիլլէ ազտը միւզաքէրէ էտիլմէմիշ վէ պէօյէճէ
իլլէր աթիլ գալմիշ իտիլինի , իսթանպօլտա
մէքթէպ ի հուգուգուն փէք փէրիշան հալտէ պու-
լունտուզունու , պիւթիւն շէհրտէ անճագ 4 մէք-
թէպ ի իպթիտախի պուլունուպ ծնլարըն տա էն
թէնհա քէօշէլէրտէ օլտուգտան մատա ֆէննին

ՍՕՆ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

ՄԵՃԼԻՍ Ի ՄԵՊՈՒՍԱՆ

22ինճի իճթիմասա ախզըր ասքէր գանունու
հագգընտա միւզաքէրէ ճէրէյան էյլէմիշ տիր :
Մէմալիք ի Օսմանիյէտէքի Էնէպի մէքեաթիպ ի
ալիյէսինտէ թէպլիւմ էտէն թալէպէտէն միւտ-
տէթի կէլմիշ օլանլարըն ասքէր ալընըպ ալընմամա-
պընա տաիր պէյանը քէքեաթի էտիլիպ՝ պէօյլէ պիր
հագգըր հալընըզ էնէպիլէրին մէքեաթիպինէ հասը
էթմէք աօղրու օլմատըրընա տաիր պահալար
վուգու պուլունու իսէ տէ պիր նէթիճէյէ կէլինէ-
մէյիպ մէսէլէ աթիլլէ թէխիւր էտիլմիշ տիր : — 23ին-
ճի իճթիմասա ալաթը ի թէֆաիլէյէ (եանդըն սէօն-
տիւրմէք) սարֆ օլունմագ մագսէտիլլէ 307,800

իճապաթը նոգթա ի նազարնտան փէք ութա-
նըլաճագ վէ տուն պիր մէվզիտէ պուլունտուգ-
լարընը սէրտ էլլէմիշ տիր : Պուլտան սոնրա Մէա-
րիֆ նապրըր մէգքիւր իթիրազլարա ճէվապ օլ-
մագ իւզրէ , իսթիզան էտիլտիյնէ տաիր միւթէ-
չէքքիր օլտուղունու , մէարիֆին թէրագգիսինէ
տաիր միւթին օլան վէսաթի իսթիմալ էթմէյե
չալընիշ օլտուղունու , վէ մուալլիմէր պուլմագ-
տա միւթիլաթա ուզրատըրընը , վէ պու միւթ-
քիլի տէֆ էթմէք իչիւն իսթանպօլտա վէ էն
գարէտէ պիրէր լէյլի տար իւլ մուալլիմէր թէչ-
քիլ էթտիյնի վէ աթիյէն մէքեաթիպիմիզտէ
մուալլիմ օլմագ իւզրէ Ալմանիա վէ Ֆրանսայա
թալէպէ կէօնտէրմիշ օլտուղունու , կէօրիւէն
պազը իմալլըզլարըն սէպէպի պիւտճէնին քէն-
տիսինէ փէք կէճ կէլմիշ օլմասը իտիյնի վէ չու-
հալ ու քէյֆիյէթլէր թա՛թընտա պուլտան զի-
յատէ իճրաաթ գապիլ օլմատըրընը վէ էլեզվոմ
իսթանպօլտա ճէման 1086 , էտիրնէտէ 695 ,
էրզրուճտա 143 , էնգարէտէ 452 , Այարնտա
1174 , Հալէպտէ 387 , Սէլանիկտէ 920 , Սիւ-
րիատա 297 , Սիվաստա 547 վէ զայրիհա մէք-
թէպլէր վէ ճէման մէմէքէթիմիզտէ 15,132 մէք-
թէպլէր պուլունտուղունու պէյան էլլէմիշ տիր :
վէ իզահաթըր մէգքիւրէ գանաաթպախչ կէօրիւ-
նիւպ 128 թէյ իլէ մէճլիսին իթիմատ ընյին գա-
զանմը տըր :

Տ Ա Խ Ի Լ Ի

Մարաշտան վեր . Կ . Յ . Յարութիւնեան
տան ալտըրմըզ պիր մէքթուպտա Մարաշ իլէ
Այնթապ արասընտա պուլունան Ագ սու չայր
իւզէրինտէ ինչա էտիլմիշ օլան միւթէմմէլ պիր
քէօփրիւնին քիւչատը մէրասիմի թարիֆ է-
տիլմիշ տիր : Մէգքիւր չայ գըր վէ պահար մէվ-
սիմէրինտէ ճօշուպ նիչէ ճան զայաթընա սէ-
պէպ օլուր իտի : Շիմտի Մարաշ միւթէսարըրֆի
պուլունան իսմայիլ փաշանըն սայ ու իզտամը իլէ
պու քէրրէ մէգքիւր չայ իւզէրինտէ Մարաշտան
20 միլ գատար ուզապտա 163 մէթրօ թուլընտա ,
վէ իքի արապանըն եան եանա կիտէպիլէճէյի տէ-
րէճէտէ էնիլ , 14 առէթ թաշտան այագ իւզէրինտէ
միւթէմ պիր քէօփրիւ ինչա էտիլմիշ , վէ Դեկ .
1/14տէ Մարաշտան կիտէն մէմուրիյն , բուէսաթի
բուհանիյէ վէ միւթէհայիլանտան իպարէթ 300իւ
միւթէճապիլ պիր իզտիհամ հուզուրընտա եօլճու-
լարա աչըլմըշ տըր : Բէօփրիւ անը ինչա էթտիլմէք
էմրինտէ ֆէվզէլատէ սէպաթ վէ զայրէթ կէօսթէր-
միշ օլան միւթէսառըրֆ փաշանըն իսմի իլէ եատ

էտիլմիշ , վէ օրատա նութզլար իրատ էտիլէրէք
մէչրութիյէթ թէպճիլ էտիլմիշ տիր : Պու հիւսնի
նէթիճէյի մէյտանա կէթիլէնէտէք մութէսարըրֆ
իսմայիլ փաշա հաթթալարճա սօղուգ վէ սրճագ-
տա չատըրլար ալթընտա սաքին օլարագ իչէ պին-
նէֆա քէնտիսի նազարէթ էլլէմիշ տիր : Միւշա-
րիլէհին պու հիւսնի վէ զայրէթի ֆիլվագը
մէտն ու սէնայէ չայէսթէ տիր : — Ենմէն վա-
լիսի վէ ասքէրի գօմանտունընը թալէպի իւզէ-
րինէ հիւթիւմէթ տէօրտիւ իզմիր վէ տէօրտիւ
իսթանպօլ օրտուսընտան օլմագ իւզրէ , սէքիլ
թապուր ասքէրին Ենմէնէ իրսալ օլունմասընա
գարար վէրմիշ տիր : Սոն պիր խապէրէ նազա-
րէն Ենմէն ապրարըլլէ ասաքիր ի Օսմանիյէ արա-
սընտա Մաքնատ ճիհէթլէրինտէ պիր միւսատէ-
մէ վուզու պուլմըշ տըր : Մէգքիւր միւսատէ-
մէյէ տախիլ օլան սարլարըն առատըր սոն տէֆա-
քինտէն զիյատէ իմիշ : Միւսատէմէ ալէտտէ-
վամ իւչ սաաթ սիւրմիւշ վէ տարլար թէք-
րար Մէթի թարաֆրնտան չէրիլմիշ տիր : Ա-
սաքիր ի Օսմանիյէին թէլէֆաթը 45 մագթուլ
վէ 80 մէճրուհ , տարլարընքի իսէ 288 մագթուլ-
տան զիյատէ տիր : Թէթզիլ էհալիսի տախիլսեան
էթմիշ օլտըզլարնտան ասքէր թալէպ օլունմը
տըր : Սէյիտ իտրիս իչիւն Սաֆա ճիհէթլէրինէ
կիթմէքտէ տիր տէյիւ ըրվայէթ օլունրյօր . պուն-
տան անյաչըրյօր քի մէսէլէ վէլիսի պիր հէյէթ
քէսպ էլլէմիշ տիր : — Բէրէք վէ ճիվարն-
տա ախզըր սիւհն իչի պիլա միւմանաաթ տէ-
վամ էթմէքտէ տիր : Պէտէվիլէր իլէ ասաքիր ի
Օսմանիյէ արասընտա պիր միւսատէմէ վուզու
պուլմըշ օլուպ . Սալը սապահր պիհիսապ պէտէ-
վիլէր օրտունըն սաղ ճէնաշը իւզէրինէ հիւճուճ
էթմիշ տիր , վէ միւսատէմէ սօգչամ վագթընա
գատար տէվամ էթմիշ տիր : Թարաֆէյն քէնտի
մէվզիլէրինտէ գաիմ տիրէր : Ասաքիրին թէլէ-
ֆաթը նամալիւմ տիր : — Պաղեստին վէ Սիւրիատա
մէքթէպլէր աչմագ իչիլլէ մէշղուլ օլան պիր Բուս-
չիւրքէթի , օրատա 102 մէքթէպ քիւչատը-
նա մուվաֆֆապ օլմուշ տըր : Պունլարտան պիրի
տար իւլ մուալլիմուն վէ պիր տիկէրի իսէ իլմի
իլահի մէքթէպի օլարագ նազարէթ վէ Պիթլենէմտէ
պուլունմագտա տըր : Շիրքէթ ի մէգքիւրէ քէնտի
րափօրթընտա Բուս նուֆուզընըն Ազիլ տիյար-
տա սիւրաթիլէ քէսպ ի իզտիյատ էթմէքտէ օլ-
տուղընտան տօլաչը իֆթիլար էթմէքտէ տիր : —
Կիրիտ մէսէլէսինին հալլ ու թէսվիյէսի իչիւն Բի-
ֆաթի փաշանըն թահթը ըրիյատէլիստէ պիր գոն-
ֆէրանս ագտը իճթիմա էտէճէյինէ տաիր պիր խա-

պէր շուշու պուլտու խէ տէ, թաստրգ էտիւմէմիշ տիր: Պազըլար տախի Կիրիտ մէսէլէսինին նիհա- յէթ թարիգ ի տիփլօմասի իլէ հալլ օլունամա- յըպ սիլան իսթիմալինէ մէհպուրիյէթ հասըլ օ- լաճազը էֆքեարընա զահիպ օլմագտա տըր- լար: Տէնիլիյօր քի Կիրիտիլէր, 50,000 աւքէրի թահթ Ե սիլանա ալըպ, ճէգիւրէյի թահթիմ էթ- մէքտէ տիրլէր, վէ Եունան հիւքիւմէթինին տախի պահրի վէ պէրրի գուվլէթի թէգայիւտ էթ- տիրքտէն սօնրա թիւրք հիւքիւմէթինէ մէյտտն օղույաճազ տրըլար:

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Կիլիկիա Կաթողիկոսը պիր մէքթուպ Ե ու- մումի նէշը էտիպ, էջմիաժին Կաթողիկոսընըն վէֆաթը խապէրինտէն միւթէսսիր օլտուղունը, վէ միլլէթին տիւչար օլտըղը շու ֆէլաքէթլէր արասընտա էֆրատըն վէ ֆորգալարըն քէնտի լէյլէրինի, վէ արզուլարըն միլլէթին մէնֆաա- թընա ֆէտա էթմէք կէրէք խտիքլէրինի միւթսսիր թապիրլէրէ թաւսիյէ էյլէմիշ տիր: — Ֆէրազ վէ ինթիգալ իլմ ու խապէրլէրինին ֆաթրիգխա- նէլէրէ մալիւմաթ վէրիլմէյէրէք՝ իմամ վէ մուխ- խարլար թարաֆընտան իթա օլունմասընա պուռ- տան էվլէլ զարար վէրիլմիշ խտի խէ տէ, ֆաթ- րիգխանէլէրին իթիրազը իւզլէրինէ Շուրա ի Տէվ- լէթ պիր իճթիմաընտա՝ պու մէսէլէյի թէքրար միւլաքէրէ էյլէմիշ, վէ պու թէսպիլաթըն ֆաթ- րիգխանէլէրին իսթիյաղաթընտա տօգոււնայաճա- ղընը թէրիտ իլէ պէրապէր, Ենիի պիր թէրթիպ օլանա գատար պէրվէճի սապըգ մուամէլէ օլուն- մասընա, վէ չիմտիքի գանոււտա անճազ պիր գաշ թէսպիլաթ իճրա էտիլմէսինէ գարար վէր- միշ տիր: — Պիլէճիկ թաղական Խորհուրդը մահալ Ե մէգքիւրին առաջնորդը թաթուլ Վարդ. ին սյիի մէմուրիյէթլէ Գօնիպա կէօնտէրիլմիշ օլմասընտան տօլայը կիւճէնտիքլէրինի, վէ պու- նա պիր ալամէթ օլմագ իւզրէ քիլիսէյի գափաթ- մըլ օլտուգլարընը պաթէլէկրաֆ ֆաթրիգխանէյէ պէյան էյլէմիշ, ֆաթրիգխանէ տախի հէյէճանա սէպէպիյէթ վէրէնլէրին միլլէթ հուզուրընտա մէ- սուլ թուլուլաճաղարընը թէլէղրաֆլէ պիլտիրմիշ տիր: — Վան, Պիլիս, Տիյարպէքի վէ Խարփուլ վիլայէթլէրինտէն մէմալիք ի էննէպիյէյէ հիճրէթ էթմիշ օլան էրմէնիլէրին զապթ օլունմըլ արա- ղիլէրինին մէսէլէսինի հալլ էթմէք իւզրէ թէ- շէքքիւլ էթմիշ օլան հէյէթ՝ Շուրա ի տէվլէթին միլլէթիյէ չիւպէսի լէիսի Շէրիֆ փաշանըն թահթ Ե լիյասէթինտէ ազտ Ե իճթիմա էտէրէք օլ պապ-

տէ ֆաթրիգխանէ վէ Առաջնորդարանլարտան վիւրուտ էթմիշ օլան միւրաճաթլարը թահթ Ե միւթալապա ալմըլ, վէ վիլայաթ Ե մէգքիւրէտէ միւլապահէսէ թահթընտա օլան սաիր արաղինին տախի մուսթազամ պիր լիսթասընըն իրաւ օ- լունմասընը պա թէլէղրաֆ թալէպ էթմիշ տիր: — Իրանտա պալը գարիյէլէրին իսլամ էհալիսի իզէլու նամ էրմէնի գարիյէսինին իւզէրինէ հիւճիւմ էտիպ պիր դաշ քիշի գաթլ վէ պիր գաշ խանէյի Եաղմա էթմիշլէր իսէ տէ, իքի պուշուգ սաաթ տէվամ էտէն պիր զաւղատան սօնրա էրմէնիլէր անլէրի տէֆ էթմէյէ մուվաֆ- ֆազ օլմուշ տրըլար:

Փ Ր Օ . Ճ Է Մ Ա Ա Յ Ը

Առեւտրային միւլէլիֆի Մր. Ալէն պիր գաշ կիւնտէն պէրու խապթա օլուպ, իլլէթինին նու- մօնիա օլտուղունտան գօրգուլտու իսէ տէ, պու կիւնլէրտէ քէսպ ի իֆազաթա Եիւզ թուլթ- միշ օլտըղընը մաէլմէսէրլէ պէյան էտէրիգ: — Ամէրիգա Պօրտըն սըր քէաթիպլէրինտէն Տօգ. ֆէթընըն Ատանայը զիյարէթի էսնասընտա էրմէ- նի քիլիսէսինտէ պիր իճթիմա վուգու պուլուպ 3,000 ի միւթէճալիլ պիր ճէմաաթ հուզուրընտա Տօգ. ֆէթըն, Տ. Ներսէս Վարդ., Մր. Չէյմպըրս վէ Պատ. Աշճընան իրատ Ե քէլամ էյլէմիշլէր տիր: Տօգ. ֆէթընըն Այնթապը զիյարէթինտէ տախի փէք խօշ վէ ֆաթիլէլի իճթիմալար վու- գու պուլմըլ արը: — Յունվ. Ցտէ թէքիրտա- ղընտա Փրօ. քիլիսէսինտէ միւթէվլէֆֆա Մատ- թէնս Կաթողիկոսըն ղիքրինէ միւթսսիր պիր խըտ- մէթ իճրա էտիլմիշ օլուպ խըտմէթ ի մէգքիւրէտէ Լուսաւորչական պիրատէրլէրտէն նիշլէր հազըր պուլունմըլ տըր: — Տօգ. Պարնըմ, Պրուսա տալիւրէսինտէ պուլունան քիլիսէլէրի զիյարէթ է- տիպ սալիմէն տվտէթ էյլէմիշ տիր: — Պէյրուլթ գօլէճի լէիսի Տօգ. Պիլիս Ամէրիգատան շէրի- միլլէ տվտէթ վէ մահալ Ե մէմուրիյէթինէ ապի- մէթ էթմիշ տիր:

Խ Ա Ր Ի Ճ Ի

Փօթստամտա Ալմանիա իմիէրաթօրը իլէ Բուսիա Չարը արասընտա վուգու պուլան միւ- լազաթ խայըճա նազար Ե տիգգաթ ճէլպ էյլէ- միշ տիր: Պազըլար պու միւնասիպէթլէ Բու- սիանըն իթիլաֆ Ե Միւսէլլէստէն թէպալուտ վէ իթիլաֆազ Ե Սէլուսէյէ թէգարիլէպ էթտիյինի զանն էթտի իսէլէր տէ, ալէլումուտ պու միւ- լազաթըն «Վասաթ Շարգ»ըն Եանի իրանըն աշվալընա ալազատար օլտուղու թախմին օլու-

նույնօր: Պու ֆիքրէ կէօրէ Ալմանիա՝ Րուսիանըն Շիմալի Իրանտաքի նուֆուզընը թաավիլայ էթմիշ վէ Րուսիա՝ մէզքիւր վիլայէթիւրտէ Ալմանիանըն իգթիսատի իմթիյազլարա մալիք օլմասընա միւսաւտէ էթմիշ, քէզալիք Պաղտատ խաթթընըն Խանիքինէ (Իբանտա) թէմտիտինէ րազի օլմուշ տըր: Տիկէր թարաֆտան թիւրքիանըն Իրան հուտուտուտաքի ֆաալիյաթընը՝ Րուսիանըն նազար ր տիգգաթընը էվրօփա սիյասիյաթընտան Ասիայա ճէլայ էթմէք իչիւն վուգու պուլան պիր թէրթիպ նէթիճէսի տէյու սոյանլար տա վար տըր: Ալմանիանըն Իրան ումուրընա տալի 1907տէ Րուսիայա կէօնաթիւր պիր նօթայա Րուսիանըն պու կիւնլէրտէ ճէվապ վէրմէյէ գալգըլմասը տախի էվրօփա մաթպուաթընը մէշուու գըլմագտա տըր: — Թօլթոյիւնին մուհարրէրտաթր պիւնլէրճէ լիւրա գըյմէթինտէ օլուպ, միւմալիէյ վէֆաթընտան էվլէլ պու էսէրլէրինի ումում էնալինին մէնֆաաթընա թախսիա էթմէք նիյէթինտէ պուլուտուղուտու պէյան էյլէմիշ իտի իսէ տէ, չիմաի անլաշըլտըղընա կէօրէ միւթէվէֆֆա ի միւմալիէյ պիլճիւմէ թապ օլուսմուշ վէ թապ օլուսմամըշ օլան էսէրլէրինին հազը ր նէշըլինի քէնտի քէրիմէսի Ալէքսանտրա Լվօվնայա թէրք էյլէմիշ տիր: Վէ զանն օլուսուօր քի միւմալիէյնա պու էսէրլէրի ելինէ վէտէրինին մագսէտ վէ արղուսընա մուվաթըգ պիր սուրէթտէ իսթիմալ էտէճէք տիր: — Փօթուղալտա րէաքսիօնլէր թարաֆընտան պիր ինթիլալ վուգու պուլմասընա տալի շույու պուլան խապէր թէնապղիւղ էթմէմիշ օլուպ՝ պիւթիւն Փօթուղալտա ասայիլ ճարի տիր: — 1910տա Ճափօնիանըն իսրաճաթը 45 666,666 Լիւկ. լիւրասը վէ իտիսալաթը 46,800,000 Լիւկ. լիւրասը օլմուշ տըր: — Ավսթրիա—Մաճարիսթան իմփէրաթօրը Ֆրանսիա Ճօզէֆ աչըգ արապատա հօլճուլուգ էտէր իքէն սօղուգ ալըպ պիր ազ րահաթըղ օլմուշ տըր: — Մր Գարնիկի՝ պէյն էլ միլէլ մուհարէպէլէրի մէն էտիպ սուլը թէէմին էթմէք մագսէտինէ իսթիմալ օլուսմագ իւզըն սէնէտէ եիւզ պին Լիւկ. լիւրա իրատը օլան պիր մէպաղ թախսիա էյլէմիշ օլուպ, մէպաղը մէգքիւր չօգճա միլլէթլէրէ սուլէ էսապարընը թալիմ էթմէք վէսայիթինի թէլէիտէ իսթիմալ օլուսմագ տըր: — Թաշքէնտէ վուգու պուլան զէլլէլէ պիր գաշ սէնէ էվլէլ Մէսինա վէ Ճափօնիա վուգու պուլանլարտան շէտիտ զանն օլուսմագտա տըր: — Ավսթրիա հիւքիւմէթի իտարէ ի տախիլլէճէ իսթիլալիլլէթինին 10ընճը րէս ի սէ.

նէ ի տէվրիլլէսինտէ (Յուսիվ. 1տէ) թարիգ ի իսթիլալիլլէթտէ պաղը Էլնի սալմալար ալմըշ տըր: Էզճիւմէ մէմէքէթի մուհաֆազա էթմէք սէլա-հիլլէթինէ մալիք օլմագ վէ պու մագսէտ իչիւն մէճպուրի աւքէրի թալիմ ուսուլուըն գապուլ էթմէք: — Սէլանիք զաղէթալարընըն իսթիլալա-րաթընա նազարէն Ալմանիա հիւքիւմէթի Պապը Ալիյէ պիր պէյաննամէ թագտիմ էտիպ գալիլ-քիլաւսիօն իմթիլալաթընըն պիր գըսմիւտան վաղ կէշտիլինի պէյան էթմիշ տիր. Իմփէրաթօր Նիգօլա Պուխարա էմիրի ճէտիտինէ պիր թէլէկրաֆ քէշիտէ էտիպ, վէտէրինին վէֆաթը միւնասի-պէթիլլէ պէյանը թալլէթ էյլէմիշ, վէ նէթի-ճէտէ աթիտէքի ճիւմէլէր իլէ թէլէղարֆիւնա նիհայէթ վէրմիշ տիր. Թաշքը հիմայէթիտէ վէսայա ի սաթիմաննէմէ թէվֆիգէն վէ Րուսիայա իլէ սըգը րէվալըթ իտաւմիլլէ հիւքիւմէթիմի-զին մէմէքէթին իսայր ու սալաշը ուղրուտա սարֆը մէսաի էտէճէլինտէն գալիլլէն իւմիտվա-րմ: — Տէվէրան էտէն չալիայա նազարէն Րուսիայա գարիպէն Պուխարա պիւսպիլիլլէն իլնագ վէ մէգքիւր իսնլըղը պիր Րուս վիլայէթի կիպի սօղրուտան սօղրույա իտարէ էտէճէք տիր: — Մարը Խրտիվի Ապպա Նիլմի փաշանըն մէմու-րիլլէթինէ թալլինին երիմինճի սէնէ ի տէվրիլլէսի Մարըն քեաֆֆէ ի նուզաթընտա մէրասիմի ֆէվգ էլ ասէ իլէ թէպճիլ օլուսմիշ տըր: Էնա-լի Խրտիվ Ր Մարը հազընտա թէվահիւրաթը սատաքեաթքեարանէտէ պուլուսմուշլար տըր: — Միւթթէհիտէ ի Ամէրիգա հիւքիւմէթի՝ թիւթիւն, շէքը, փամուգ, կաղ կաղը, պարութ վէ էմալի էշեա ի թիւճճարիլլէ իչիւն թէշէքիւլ էթմիշ օլան Թրքաթարա գարչը իգամէ ի տալա էթմիշ տիր: Էլէքթրիկիլլէթ Թրքաթընա գարչը տախի տալայա գըյամ էտիլլէլլի րիվայէթ օլուսմագտա տըր: Պու սօնրաքի շայէտ գուվլէտէն ֆիլլէ կէլէճէք օլուր իսէ. չիմալլէ գաւտար Թրքաթարա գարչը աչըլմըշ օլան էն պէօլիւք տալա օլաճագ տըր:

Միւսիլլի ի մէսուլ վէ սահիպ ի իմփիյալ

Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Օ. ԱՐՁՈՒՄԱՆ ՄԱԹՊԱՍՏԸ

Տէրիսատէթ, Չագհօգճըլար, Յուկոքիոն իսն